

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ
СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Кафедра міжнародних відносин

**Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»**

Освітня програма 291.00.01 «Суспільні комунікації»

**БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА
на тему:
РОЛЬ МАС-МЕДІА У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ВЕЛИКОЇ
БРИТАНІЇ**

**Студентки 4 курсу
денної форми
навчання
Долі Дарини Дмитрівни**

**Науковий керівник:
кандидат іст. наук,
доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин
Мельник Г.М**

Київ – 2026

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Теоретико-методологічні аспекти дослідження.....	9
1.1 Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження.	9
1.2. Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження.....	15
РОЗДІЛ 2. Мас-медіа Великої Британії та їх вплив на зовнішньополітичний курс.....	19
2.1. Особливості медіасистеми Великої Британії.....	19
2.2. Взаємодія уряду Великої Британії та медіа у формуванні зовнішньої політики.....	25
2.3. Вплив британських медіа на громадську думку щодо міжнародних питань.....	30
РОЗДІЛ 3. Практичні аспекти впливу мас-медіа на зовнішню політику Великої Британії.....	39
3.1. Висвітлення Brexit у британських медіа та формування суспільного дискурсу щодо виходу з ЄС.....	39
3.2. Висвітлення подій російсько-української війни у медіа та позиція Великої Британії щодо України.....	44
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	57

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

BBC – British Broadcasting Corporation (Британська мовна корпорація)
Brexit – вихід Великої Британії з Європейського Союзу

CNN – Cable News Network

DSMA – Defence and Security Media Advisory Committee

EU – European Union (Європейський Союз)

FCDO – Foreign, Commonwealth and Development Office

IPSO – Independent Press Standards Organisation

NATO – North Atlantic Treaty Organization

Ofcom – Office of Communications

RT – Russia Today

StratCom – Strategic Communications

UK – United Kingdom

UN – United Nations

USA – United States of America

X (Twitter) – соціальна мережа X

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку міжнародних відносин інформація стала один із ключових ресурсів глобальної політики. Поряд із військовою, економічною та дипломатичною складовими інформаційний вплив став важливим інструментом реалізації державних інтересів, формування міжнародного іміджу та забезпечення геополітичного впливу. У XXI столітті мас-медіа більше не виконують виключно функцію передачі новин або інформування населення про міжнародні події. Сьогодні вони є активними учасниками політичних процесів, здатними формувати суспільні настрої, впливати на легітимність урядових рішень, визначати пріоритетність міжнародних проблем та конструювати глобальні політичні наративи. Особливо виразно ця тенденція проявляється у провідних демократичних державах Заходу, де медіа стали невід'ємним елементом зовнішньополітичної системи. Однією з таких держав є Велика Британія, яка історично займає особливе місце у світовому інформаційному просторі. Британська медіасистема поєднує потужний сектор суспільного мовлення, глобальні міжнародні медіабренди, високорозвинений ринок друкованої преси та сучасні цифрові комунікаційні платформи. Через це британські засоби масової інформації мають значний вплив не тільки на внутрішню політику держави, а й на формування міжнародного порядку денного та світового суспільного сприйняття міжнародних подій.

Актуальність теми дослідження зумовлена глибокими трансформаціями сучасного міжнародного інформаційного середовища. Глобалізація, розвиток цифрових технологій, поширення соціальних мереж та інформаційних платформ суттєво змінили механізми взаємодії між державою, суспільством та медіа. В умовах постійного інформаційного потоку міжнародна політика дедалі більше залежить від медійної репрезентації подій, а інформаційні кампанії стають важливою складовою міждержавного протистояння. У сучасних умовах держави змушені боротися не тільки за територіальний чи економічний вплив, а й за домінування у глобальному інформаційному просторі. У такому

контексті британський досвід є особливо важливим для наукового аналізу. Велика Британія тривалий час залишається одним із головних світових центрів міжнародної журналістики та інформаційного виробництва. Такі медіа, як BBC, The Guardian, The Times, Financial Times або Reuters, мають глобальну аудиторію та значною мірою впливають на міжнародне сприйняття політичних подій. Разом із тим британська медіасистема вирізняється високим рівнем професіоналізації журналістики, поєднанням традицій суспільного мовлення та комерційної преси, а також активною інтеграцією цифрових технологій у систему політичної комунікації.

Особливої актуальності тема набуває в умовах сучасних міжнародних криз, насамперед після виходу Великої Британії з Європейського Союзу та початку повномасштабної російсько-української війни. Brexit став не тільки політичним чи економічним процесом, а й масштабною інформаційною кампанією, у межах якої британські медіа відіграли одну з визначальних ролей у формуванні громадської думки щодо майбутнього країни. Саме медійний простір став головним майданчиком боротьби між прихильниками та противниками виходу з ЄС, а різні сегменти британської преси активно формували альтернативні бачення ролі держави у світі. Не менш важливим прикладом є висвітлення російсько-української війни після 2022 року. Реакція британських медіа на російську агресію продемонструвала високий рівень взаємодії між політичними інституціями, журналістикою та громадською думкою. Британські медіа стали одним із ключових чинників формування стабільної суспільної підтримки України, легітимації санкційної політики та обґрунтування масштабної військової допомоги Києву. Разом із тим цифрові платформи та соціальні мережі перетворилися на важливий інструмент стратегічних комунікацій і протидії російській дезінформації.

Наукова актуальність дослідження визначається необхідністю комплексного аналізу британської моделі взаємодії медіа та зовнішньої політики. У сучасній політичній науці та медіадослідженнях дедалі більшого значення набувають питання медіатизації міжнародних відносин,

інформаційної безпеки, цифрової дипломатії та стратегічних комунікацій. У такому контексті британська медіасистема є одним із найбільш показових прикладів ефективного поєднання демократичних принципів свободи слова із реалізацією національних інтересів держави у глобальному інформаційному середовищі. Дослідження ролі британських медіа у формуванні зовнішньої політики є важливим також з огляду на необхідність переосмислення сучасних механізмів політичного впливу. Традиційні уявлення про дипломатію як виключно міждержавний процес поступово змінюються. Сьогодні важливими учасниками міжнародної комунікації стають журналісти, інформаційні корпорації, цифрові платформи, експертні спільноти та аудиторії соціальних мереж. Через це аналіз британського досвіду дозволяє краще зрозуміти специфіку функціонування сучасної інформаційної дипломатії та роль медіа у системі міжнародних відносин.

Практичне значення теми полягає у можливості використання результатів дослідження у сфері міжнародних відносин, політичної комунікації, журналістики та інформаційної безпеки. Вивчення британської моделі медіавпливу є особливо актуальним для України, яка в умовах війни також стикається з необхідністю розвитку власної системи стратегічних комунікацій, міжнародної інформаційної підтримки та протидії дезінформаційним кампаніям. Аналіз британського досвіду може бути корисним для вдосконалення механізмів публічної дипломатії, державної комунікації та міжнародного інформаційного позиціонування України.

Об'єктом дослідження є медіасистема Великої Британії.

Предметом дослідження є методи, форми та способи впливу британських мас-медіа на формування та реалізацію зовнішньої політики Великої Британії.

Метою є дослідження ролі британських мас-медіа у формуванні зовнішньої політики Великої Британії.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання**:

- проаналізувати стан наукової розробки теми та джерельну базу дослідження;
- охарактеризувати механізми взаємодії уряду Великої Британії та медіа у сфері міжнародних відносин;
- дослідити вплив британських медіа на громадську думку щодо міжнародних питань;
- проаналізувати особливості висвітлення російсько-української війни у британських медіа.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання матеріалів дослідження під час підготовки навчальних курсів із міжнародних відносин, журналістики, політичної комунікації, медіадосліджень та інформаційної безпеки. Окремі положення роботи можуть бути корисними для подальших наукових досліджень у сфері стратегічних комунікацій та цифрової дипломатії.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати бакалаврського дослідження були висвітлені у публікації науково-аналітичної статті «Імперія наративів: як британські медіа ведуть зовнішню політику замість дипломатів»¹, опублікованій 18 травня 2026 року на платформі Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. У статті проаналізовано роль британських медіа як інструменту реалізації зовнішньої політики Великої Британії, зокрема вплив глобальних інформаційних платформ на формування міжнародного іміджу держави та підтримку її зовнішньополітичних стратегій. Особливу увагу приділено діяльності BBC World Service як елементу «м'якої сили» Великої Британії, значенню медійних наративів у сучасних міжнародних відносинах, а також трансформації ролі засобів масової інформації в умовах Brexit та російсько-української війни. У дослідженні також розглянуто вплив

¹ Доля Д.Д «Імперія наративів: як британські медіа ведуть зовнішню політику замість дипломатів». Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, 2026 URL: <https://dif.org.ua/article/imperiya-narativiv-yak-britanski-media-vedut-zovnishnyu-politiku-zamist-diplomativ>

інформаційних кампаній, кризових комунікацій і цифрових платформ на формування міжнародної громадської думки та підтримку політичних рішень держави.

Структура бакалаврської роботи зумовлена метою, завданнями та логікою дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, підрозділів, висновків, списку використаних джерел та літератури і додатків. У першому розділі розглядаються теоретико-методологічні засади дослідження ролі медіа у міжнародних відносинах. Другий розділ присвячений аналізу особливостей британської медіасистеми та механізмів взаємодії уряду і медіа у процесі формування зовнішньої політики. У третьому розділі досліджується вплив британських медіа на громадську думку та аналізуються особливості висвітлення російсько-української війни у британському інформаційному просторі. У висновках узагальнюються результати дослідження та формулюються основні наукові положення роботи.

РОЗДІЛ 1. Теоретико-методологічні аспекти дослідження

1.1 Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження

Питання взаємодії мас-медіа та зовнішньої політики знаходиться на перетині політології, міжнародних відносин та теорії масових комунікацій. Сьогодні інформаційний простір перестав бути просто тлом для дипломатії, перетворившись на повноцінне поле битви за вплив. Особливо показовим у цьому контексті є досвід Великої Британії.

Як визнаний світовий медіахаб та один із головних провідників у застосуванні концепції «м'якої сили», ця держава привертає постійну увагу науковців щодо ролі своїх засобів масової інформації у формуванні та реалізації зовнішньої стратегії уряду.

Розгляд медіа як повноцінного та самостійного суб'єкта міжнародної арени спирається на канонічні дослідження політичної комунікації, які заклали фундамент для розуміння інформаційного впливу. У центрі цього підходу перебуває класична теорія «встановлення порядку денного» (agenda-setting), розроблена М. Мак-Комбсом і Д. Шоу.² Ця концепція детально демонструє механізми, за допомогою яких ЗМІ не стільки вказують аудиторії, що саме думати, скільки визначають, про що громадськість має розмірковувати.

У контексті зовнішньої політики це означає, що фокусування уваги британської преси на певних міжнародних кризах змушує уряд реагувати на них пріоритетно. Доповненням до цієї логіки виступає модель «швидкого зворотного зв'язку», концептуалізована П. О'Гіффернаном.³ Дослідник аргументує перетворення сучасних медіа з простих пасивних ретрансляторів офіційних пресрелізів у активних учасників дипломатичних процесів, чії

²McCombs M., Shaw D. The Agenda-Setting Function of Mass Media // Public Opinion Quarterly. 1972. Vol. 36, № 2. P.176–187

³O'Heffernan P. Mass Media and American Foreign Policy: Power and Elite Roles. New York : Praeger, 1991. 262 p.

репортажі здатні блискавично змінювати тактику дипломатів безпосередньо під час переговорів.

Одним із найважливіших напрямів дослідження є британська школа медіадосліджень, що історично спеціалізується на глибокому критичному аналізі співвідношення вільної преси і державної влади у Сполученому Королівстві.⁴ Цей науковий напрям дозволяє зрозуміти унікальну британську медіасистему, де суспільне мовлення співіснує з надзвичайно впливовим комерційним сектором.

Значний внесок у цю академічну дискусію зробив П. Робінсон.⁵ Досліджуючи феномен «ефекту CNN» (CNN effect), він на конкретних історичних прикладах ілюструє, яким чином цілодобові телевізійні новини та трансляція візуальних образів страждань можуть емоційно тиснути на суспільство, тим самим корегуючи або навіть форсуючи урядові рішення щодо військових чи гуманітарних втручань Британії (наприклад, на Балканах або Близькому Сході). Його «модель політичного консенсусу-дисенсусу» доводить, що медіа мають найбільший вплив на зовнішню політику тоді, коли серед політичних еліт немає єдиної позиції щодо вирішення проблеми.

Окремої уваги заслуговують праці Ф. Тейлора,⁶ який провів ґрунтовний аналіз еволюції специфіки британської публічної дипломатії та зовнішньополітичної пропаганди. Науковець простежив шлях британських комунікацій від жорстких психологічних операцій часів Другої світової та Холодної воєн до більш витончених методів інформаційного впливу у XXI столітті.

⁴Turner G. *British Cultural Studies: An Introduction*. 3rd ed. London : Routledge, 2002. 256 p.

⁵Robinson P. *The CNN Effect: The Myth of News, Foreign Policy and Intervention*. London : Routledge, 2002. 176 p.

⁶Taylor P. M. *British Propaganda in the Twentieth Century: Selling the Image*. Edinburgh : Edinburgh University Press, 1999. 272 p.

З іншого боку, у межах інституційного виміру доречними є напрацювання Дж. Каррана⁷ та Дж. Сітон. Їхні спільні дослідження розкривають внутрішню ситуацію британської преси, зокрема деструктивну або формуючу роль великих медіаконгломератів і таблоїдів у продукуванні євроскептичних чи яскраво проамериканських настроїв серед населення.

Концептуалізація міжнародної інформації та зовнішньополітичних комунікацій також є одним із пріоритетних напрямів української наукової школи. Вітчизняні науковці розглядають інформаційний вимір політики через призму національної безпеки, що робить їхні напрацювання надзвичайно актуальними в умовах гібридних загроз сучасності. Фундаментальні дослідження Є. Макаренка⁸ пропонують потужну методологічну основу для аналізу глобальних інформаційних процесів, розкриваючи роль масових комунікацій у формуванні нового світопорядку. Її роботи дозволяють оцінити, як саме інформаційні потоки впливають на суверенітет та дипломатичні позиції держав.

Своєю чергою, праці Г. Почепцова⁹ детально розбирають механізми державних стратегічних комунікацій та інформаційних операцій. Він наголошує на тому, що в сучасному світі перемагає не той, хто має сильнішу армію, а той, чий наратив (історія) виявляється переконливішим для світової спільноти.

Цю думку розширює М. Ожеван,¹⁰ який фокусується на проблемах міжнародної інформаційної безпеки, зокрема на протидії дезінформації, що є критично важливим аспектом для розуміння зовнішньої політики Британії на російському напрямку.

⁷Curran J., Seaton J. *Power Without Responsibility: Press, Broadcasting and the Internet in Britain*. 8th ed. London : Routledge, 2018. 456 p

⁸Макаренко Є. А. *Міжнародні інформаційні відносини: структура, функції, правові регламентації*. Київ : Центр вільної преси, 2002. 450 с.

⁹Почепцов Г. Г. *Стратегічні комунікації: стратегічний порядок денний, порядок денний медіа та порядок денний аудиторії*. Київ : Альтерпрес, 2008. 432 с.

¹⁰Ожеван М. А. *Глобальні медіа та безпека : монографія*. Київ : НІСД, 2014. 416 с.

Паралельно з дослідженнями глобальних інформаційних процесів, вітчизняні науковці також ґрунтовно розробляють геополітичні вектори співпраці. Праці В. Манжолі¹¹ та С. Копійки детально розглядають європейський вектор зовнішньої політики та трансатлантичні відносини. Їхній аналіз сприяє набагато глибшому розумінню інформаційного виміру позиціонування Великої Британії на світовій арені після Брекзиту, і що найголовніше - дозволяє оцінити стратегічну комунікаційну підтримку України з боку офіційного Лондона в умовах повномасштабної війни.

Оскільки Велика Британія традиційно утримує найвищі позиції у глобальних індексах впливу, невід'ємною складовою теоретичного підґрунтя дослідження є концепти «м'якої сили» (soft power) та публічної дипломатії. Цей напрям бере свій початок від класичної теорії Дж. Ная,¹² який визначив здатність держави досягати бажаного результату в міжнародних відносинах не через примус чи фінансові виплати, а завдяки привабливості власної культури, політичних ідеалів та програм. Базуючись на цьому фундаменті, сучасні автори, зокрема Н. Калл,¹³ трактують британські медіаінституції не як засоби пропаганди, а як інструменти побудови довгострокової довіри. За його підходом, суспільний мовник BBC World Service та культурна організація British Council є ключовими активами реалізації зовнішньополітичних завдань Лондона у світі.

Разом із тим необхідно визнати, що інтенсивна цифровізація міжнародних відносин змушує наукову спільноту постійно переосмислювати традиційні підходи до медіааналізу. З появою нових медіа класична дипломатія зачиненими дверима поступилася місцем публічним цифровим протистоянням. У цьому полі концепції «стратегічних наративів», розроблені колективом

¹¹Манжола В. А., Копійка В. В. Міжнародні відносини та зовнішня політика. Київ : Знання, 2010. 520 с.

¹²Nye J. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York : Public Affairs, 2004. 191 p.

¹³Cull N. Public Diplomacy: Foundations for Global Engagement in the Digital Age. Cambridge : Polity Press, 2019. 296 p.

авторів у складі А. Міскіммона, Б. О'Лофліна та Л. Розелл,¹⁴ набувають абсолютної пріоритетності. Їхня праця пояснює, як держава у цифрову епоху будує власну міжнародну ідентичність і легітимізує політичну лінію за допомогою створення переконливих історій. Дослідники підкреслюють важливість соціальних мереж та інструментів цифрової дипломатії (Twiplomacy) для безпосереднього звернення урядів до іноземних громадян, оминаючи традиційні ЗМІ.

Джерельна база дослідження представлена репрезентативним масивом матеріалів, що концептуально охоплює низку взаємопов'язаних рівнів. Нормативну та політичну основу складають офіційні документи уряду Великої Британії. Базовим серед них є комплексний огляд у сферах безпеки, оборони та зовнішньої політики «Global Britain in a Competitive Age...» (2021).¹⁵ Цей документ офіційно закріпив бачення уряду щодо ролі стратегічних комунікацій у відстоюванні британських інтересів в умовах загострення глобальної конкуренції.

Логічним продовженням стратегічного курсу держави стала оновлена редакція безпекового огляду «Integrated Review Refresh» (2023),¹⁶ яка врахувала нові геополітичні реалії, спричинені агресією РФ проти України, та ще більше посилила акцент на важливості інформаційної стійкості. Ці урядові стратегії органічно доповнюють статутні документи ключових медіаінституцій, які безпосередньо втілюють комунікаційну політику в життя.

Серед них виділяється Королівська хартія BBC (BBC Royal Charter),¹⁷ що регламентує місію мовника щодо об'єктивного інформування світової аудиторії,

¹⁴Miskimmon A., O'Loughlin B., Roselle L. Strategic Narratives: Communication Power and the New World Order. New York : Routledge, 2013. 240 p.

¹⁵Cabinet Office. Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy. London : HM Government, 2021. 114 p.

¹⁶UK Government. Integrated Review Refresh 2023: Responding to a more contested and volatile world [Electronic resource]. <https://www.gov.uk/government/publications/integrated-review-refresh-2023-responding-to-a-more-contested-and-volatile-world>

¹⁷BBC Royal Charter [Electronic resource]. <https://www.bbc.com/aboutthebbc/governance/charter>

а також редакційні настанови BBC та публічна звітність британського державного медіарегулятора Ofcom.

Для об'єктивної порівняльної оцінки ефективності британської інформаційної політики до джерельної бази залучено аналітику провідних незалежних центрів (Think Tanks). Зокрема, використано аналітичні звіти Королівського інституту міжнародних відносин (Chatham House),¹⁸ спеціалізовані дослідження експертів Лондонської школи економіки (LSE),¹⁹ а також комплексні дані міжнародного рейтингу «Soft Power 30»,²⁰ який регулярно вимірює рівень привабливості та інформаційного впливу країн світу.

Емпіричною базою практичного аналізу є безпосередньо контент британських мас-медіа та офіційних цифрових платформ. Вибірка джерел свідомо охоплює різні сегменти ринку: матеріали так званої «якісної преси» (The Times,²¹ The Guardian²²), публікації популярних багатомільйонних таблоїдів (The Sun,²³ Daily Mail²⁴) і телевізійні чи цифрові репортажі BBC.²⁵

Для відстеження взаємодії між традиційними ЗМІ та новітньою цифровою дипломатією до емпіричного аналізу додано повідомлення (пости) з офіційних сторінок Міністерства закордонних справ Великої Британії (FCDO)²⁶ у соціальних мережах.

¹⁸Chatham House. Research and Analysis Reports on UK Foreign Policy [Electronic resource]. URL: <https://www.chathamhouse.org/>

¹⁹London School of Economics and Political Science. Media and Communications Research.[Electronic resource]. URL: <https://www.lse.ac.uk/>

²⁰Portland. The Soft Power 30: A Global Ranking of Soft Power [Electronic resource]. URL: <https://softpower30.com/>

²¹The Times. [Electronic resource] URL: <https://www.thetimes.com/>

²²The Guardian. [Electronic resource] URL: <https://www.theguardian.com/>

²³The Sun. [Electronic resource] URL: <https://www.thesun.co.uk/>

²⁴Daily Mail. [Electronic resource]. URL: <https://www.dailymail.co.uk>

²⁵BBC. [Electronic resource] URL: <https://www.bbc.com/>

²⁶Foreign, Commonwealth & Development Office. [Electronic resource] URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/foreign-commonwealth-development-office>

Комплексне поєднання нормативних документів, теоретичних розробок, аналітичних матеріалів і первинних емпіричних джерел забезпечує міцну основу для глибокого та всебічного дослідження обраної теми.

1.2. Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження

Зважаючи на ґрунтовну теоретичну базу та репрезентативність джерел, окреслених у попередньому підрозділі, об'єктивне вивчення проблеми вимагає чіткого визначення термінологічного поля та формування релевантного методологічного інструментарію. Поєднання коректних дефініцій із сучасними аналітичними підходами створює необхідний каркас для дослідження інформаційного виміру британської дипломатії.

Базовим для дослідження є комплексне розуміння феномену «мас-медіа» (засобів масової комунікації). У парадигмі сучасних міжнародних відносин мас-медіа розглядаються не як технічні канали трансляції інформації чи пасивне тло для роботи дипломатів, а як повноцінні, відносно автономні недержавні актори світової політики. Вони характеризуються подвійною природою: з одного боку, виступають незалежними спостерігачами та критиками зовнішньополітичного курсу уряду, з іншого - є невід'ємним інструментом держави для трансляції національних інтересів на міжнародній арені.

Для концептуалізації ролі медіа у зовнішній політиці Великої Британії дослідження спирається на таку систему взаємопов'язаних категорій: м'яка сила (Soft Power): фундаментальний концепт, розроблений Дж. Наєм,²⁷ що визначає здатність держави досягати зовнішньополітичних цілей шляхом переконання, симпатії та добровільного залучення, а не через примус («жорстку силу»). Її активами є культура, політичні цінності та легітимна зовнішня політика.

У такому контексті британські медіа (насамперед BBC) є не просто інструментами, а самостійними інституційними стовпами «м'якої сили»,

²⁷Nye J. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York : Public Affairs, 2004.

оскільки їхня репутація об'єктивних мовників безпосередньо конвертується у довіру до Великої Британії загалом.

Публічна дипломатія (Public Diplomacy): цілеспрямована комунікаційна діяльність уряду Сполученого Королівства, орієнтована на іноземну громадськість. На відміну від традиційної дипломатії (переговори за зачиненими дверима між елітами), публічна дипломатія передбачає побудову довгострокових відносин з громадянським суспільством інших країн. Сучасна («нова») публічна дипломатія Великої Британії спирається на діалогічність та активне використання цифрових медіаплатформ для роз'яснення своїх дій глобальній аудиторії.

Стратегічні наративи: концептуалізовані сюжетні лінії (історії), які цілеспрямовано конструюються державними інституціями та артикулюються через мас-медіа. Вони мають чітку структуру (актори, подія, конфлікт, вирішення) і використовуються для легітимізації зовнішньополітичного курсу (наприклад, наратив про «Глобальну Британію» після Брекзиту або наратив про невідворотну підтримку України). Наративи допомагають структурувати хаотичний інформаційний простір та нав'язати аудиторії вигідну інтерпретацію міжнародних подій. Ефект CNN (CNN Effect)²⁸ та Модель виробництва згоди (Manufacturing Consent)²⁹: дві ключові, конкуруючі концепції взаємодії медіа та влади. «Ефект CNN» описує ситуацію, коли цілодобове телевізійне чи цифрове висвітлення гуманітарних криз емоційно мобілізує суспільство і змушує уряд приймати швидкі (іноді незаплановані) зовнішньополітичні рішення.

Натомість «модель виробництва згоди»³⁰ доводить протилежне: медіа переважно слідує за порядком денним уряду, допомагаючи політичним

²⁸Robinson P. The CNN Effect Reconsidered. *Critical Studies in Media Communication*. 2005. Vol.22. № 4. P. 344–349.

²⁹Herman E., Chomsky N. *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. New York : Pantheon Books, 1988. 412 p.

³⁰Herman E., Chomsky N. *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. New York : Pantheon Books, 1988. 412 p.

елітам формувати суспільну підтримку (згоду) для вже ухвалених зовнішньополітичних чи військових кроків.

Медіатизація політики: глибокий структурний процес, за якого політичні інституції та дипломатичні відомства змушені адаптувати свої правила гри, риторику та формати роботи до специфічної логіки функціонування медіа (швидкості подачі новин, необхідності візуалізації, кліпмейкерства та емоційності).³¹ У сучасній британській дипломатії це проявляється у зміщенні фокусу з офіційних пресрелізів на оперативні заяви у соціальних мережах (твіттер-дипломатія).

Зовнішньополітичний комунікаційний дискурс: сукупність текстових, візуальних та аудіальних практик, через які в інформаційному просторі конструюється соціальна реальність міжнародних відносин. Аналіз дискурсу дозволяє зрозуміти, як саме за допомогою лінгвістичних маркерів британська преса маргіналізує геополітичних опонентів (створює образ «ворога») або героїзує союзників, тим самим формуючи смислові рамки для реалізації зовнішньої політики Лондона.

Методи дослідження: Щоб досягти мети дослідження та виконати поставлені завдання, використано комплексний підхід. Він поєднує методи політології, міжнародних відносин та комунікативістики. Це допомагає вивчити проблему на двох рівнях: загальних державних стратегій та конкретних медійних публікацій.

Основний методологічний інструментарій включає: системний аналіз, який дозволяє розглядати британську політику та медіа як єдиний взаємопов'язаний механізм. Завдяки йому можна простежити, як політичні зміни (наприклад, Брекзит) впливають на інформаційний простір, і навпаки - як ЗМІ впливають на політичні рішення. Структурно-функціональний метод: допомагає визначити, яку роль відіграють різні типи британських медіа.

³¹Hjarvard S. The Mediatization of Society: A Theory of the Media as Agents of Social and Cultural Change // Nordicom Review. 2008. Vol. 29. № 2. P. 105–134.

Наприклад, ми розмежуємо завдання суспільного мовника (BBC), мета якого - об'єктивно інформувати, та комерційних таблоїдів, які часто грають на емоціях аудиторії та можуть тиснути на уряд.

Контент-аналіз: основний практичний інструмент для роботи з текстами британської преси. Він потрібен, щоб підрахувати, як часто ЗМІ згадують певні міжнародні події, визначити тональність цих публікацій (позитивну, негативну чи нейтральну) та виділити головні меседжі. Дискурс-аналіз: доповнює попередній метод і використовується для глибшого прочитання текстів. Він допомагає знайти приховані смисли та зрозуміти, якими словами преса створює образи «союзників» або «ворогів» Великої Британії. Метод кейс-стаді (аналіз конкретних ситуацій): використовується для детального розбору окремих показових подій. Наприклад, аналіз того, як британські медіа висвітлюють підтримку України, ілюструє, як на практиці працюють «м'яка сила» та державні комунікації. Порівняльний метод: потрібен для того, щоб порівняти, як різні видання (наприклад, ліберальна та консервативна преса) подають одні й ті самі міжнародні новини. Також він допомагає порівняти традиційну дипломатію із сучасною цифровою дипломатією.

Поєднання цих методів та визначеного понятійного апарату створює основу для дослідження. Це дозволяє логічно перейти від теорії до практичного аналізу того, як мас-медіа впливають на сучасну зовнішню політику Великої Британії.

РОЗДІЛ 2. Мас-медіа Великої Британії та їх вплив на зовнішньополітичний курс

2.1. Особливості медіасистеми Великої Британії

Для комплексного аналізу ролі мас-медіа у формуванні зовнішньої політики Сполученого Королівства необхідно врахувати історичні, інституційні та структурні особливості британської медіасистеми. Велика Британія належить до числа держав, у яких засоби масової інформації не тільки виконують функцію інформування суспільства, а й виступають важливою складовою політичного процесу, впливаючи на формування національної ідентичності, міжнародного іміджу держави та стратегічних зовнішньополітичних рішень. Саме британська модель медіасистеми часто розглядається у світовій науці як одна з найбільш впливових та інституційно розвинених, оскільки поєднує високий рівень свободи слова, потужний суспільний мовник, глобальний інформаційний вплив та жорстку комерційну конкуренцію. У класичній типології медіасистем Деніела Галліна та Паоло Манчіні³² Велика Британія належить до ліберальної або північноатлантичної моделі. Для цієї моделі характерні ранній розвиток свободи преси, високий рівень професіоналізації журналістики, домінування приватної власності у медіасекторі та мінімальний рівень прямого державного втручання у редакційну політику. Історично британська преса формувалася в умовах відносно стабільної парламентської системи та тривалого розвитку демократичних інститутів. Уже у XVIII–XIX століттях друковані видання стали важливим інструментом політичної боротьби та суспільної дискусії. Разом із тим розвиток імперії та глобальна роль Лондона як міжнародного політичного й фінансового центру сприяли тому, що британські медіа поступово набули транснаціонального характеру.

Однак британська медіасистема не може розглядатися виключно як ринкова структура. Вона є складним інституційним механізмом, у якому

³²Hallin D. C., Mancini P. Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 342 p.

приватні медіакорпорації, суспільне мовлення та державні комунікаційні структури перебувають у стані постійної взаємодії. У сфері зовнішньої політики ця взаємодія набуває особливої ваги, оскільки міжнародна репутація держави значною мірою залежить від того, як британські медіа представляють глобальні події та роль Великої Британії у світовій політиці.

Однією з фундаментальних особливостей британської медіасистеми є потужний сектор суспільного мовлення, центральне місце в якому посідає BBC.³³ Британська мовна корпорація є унікальним прикладом суспільного медіаінституту, який поєднує високий рівень редакційної незалежності із глобальним інформаційним впливом. Діяльність BBC регулюється Королівською хартією (Royal Charter),³⁴ яка визначає основні принципи функціонування корпорації та гарантує її автономію від уряду. Це принципово відрізняє BBC від державних мовників у країнах з авторитарними чи перехідними політичними режимами, де медіа часто є інструментом прямої урядової пропаганди.

Фінансова модель BBC також є специфічною. Основним джерелом фінансування тривалий час залишався ліцензійний збір (license fee), який сплачують британські домогосподарства.³⁵ Завдяки цьому мовник формально підзвітний не уряду чи комерційним рекламодавцям, а безпосередньо суспільству. Саме цей механізм дозволив BBC зберегти репутацію одного з найбільш авторитетних та незалежних мовників світу. Попри регулярні політичні дискусії щодо реформування моделі фінансування, BBC продовжує залишатися центральним елементом британської «м'якої сили».

³³BBC. [Electronic resource] URL: <https://www.bbc.com/>

³⁴BBC Royal Charter. December 2016 [Electronic resource]. URL: <https://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/governance/charter> (date of access: 14.01.2026)

³⁵BBC Licence Fee and Funding. [Electronic resource] URL: <https://www.bbc.com/aboutthebbc/governance/licencefee>

Особливе значення у зовнішньополітичному контексті має міжнародний підрозділ корпорації - BBC World Service.³⁶ Цей мовник транслює контент десятками мов для аудиторії у сотнях країн світу. На відміну від традиційної державної пропаганди, BBC World Service будує свою міжнародну репутацію на принципах професійної журналістики, фактчекінгу та редакційної незалежності. Через це у кризових ситуаціях - під час міжнародних конфліктів, політичних переворотів чи гуманітарних катастроф - глобальна аудиторія часто звертається до BBC як до джерела достовірної інформації.

У такому контексті міжнародне мовлення BBC стає важливим інструментом британської публічної дипломатії та «м'якої сили», концепцію якої розробив американський дослідник Джозеф Най.³⁷ На відміну від «жорсткої сили», яка ґрунтується на військовому чи економічному примусі, «м'яка сила» базується на здатності держави формувати позитивну міжнародну репутацію і впливати через культуру, цінності та інформацію.

Через діяльність BBC Велика Британія просуває ідеї свободи слова, демократії, верховенства права та прав людини. У результаті британські зовнішньополітичні наративи часто сприймаються міжнародною аудиторією як більш легітимні та об'єктивні порівняно з інформаційними повідомленнями держав із менш незалежними медіасистемами. Не менш важливою особливістю британської медіасистеми є її структурна дихотомія між якісною пресою та масовими таблоїдами. Саме ця система формує два паралельні типи зовнішньополітичного дискурсу - елітарний і масовий.

Якісна преса (broadsheets), до якої належать The Times,³⁸ The Guardian,³⁹ The Daily Telegraph⁴⁰ та Financial Times,⁴¹ орієнтована переважно на політичні та

³⁶BBC World Service. [Electronic resource].

URL:https://www.bbc.com/audio/schedules/bbc_world_service

³⁷Nye J. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York : Public Affairs, 2004. 191 p.

³⁸The Times. [Electronic resource]. URL: <https://www.thetimes.com/>

³⁹The Guardian. [Electronic resource]. URL: <https://www.theguardian.com>

⁴⁰The Telegraph. [Electronic resource]. URL: <https://www.telegraph.co.uk>

⁴¹Financial Times. [Electronic resource]. URL: <https://www.ft.com>

економічні еліти, дипломатичний корпус, академічне середовище та професійні кола. Саме ці видання часто стають платформою для серйозних дискусій щодо міжнародної безпеки, ролі НАТО, санкційної політики чи стратегічних союзів Великої Британії.

Преса у Великій Британії традиційно має виражену політичну орієнтацію. Наприклад, *The Daily Telegraph* асоціюється з консервативним політичним спектром і підтримує ідеї атлантизму, зміцнення оборонного сектору та посилення ролі Великої Британії у глобальній політиці.⁴² Натомість *The Guardian* представляє ліберально-лівоцентристський сегмент та акцентує увагу на правах людини, гуманітарній дипломатії та проблемах міжнародної нерівності. Така ідеологічна диференціація створює простір для плюралістичної зовнішньополітичної дискусії, хоча в критичних питаннях національної безпеки між різними виданнями нерідко формується консенсус.

Паралельно з якісною пресою у Великій Британії функціонує надзвичайно впливовий сектор таблоїдів. *The Sun*,⁴³ *Daily Mail*,⁴⁴ *Daily Mirror*⁴⁵ та *Daily Express*⁴⁶ мають багатомільйонні аудиторії та значний вплив на масову політичну свідомість. Таблоїди характеризуються емоційною подачею інформації, спрощенням складних міжнародних проблем та активним використанням персоналізованих образів.

У контексті зовнішньої політики таблоїди нерідко виступають каталізаторами суспільних настроїв. Найяскравішим прикладом такого впливу стала кампанія навколо Brexit. Протягом багатьох років правоконсервативні таблоїди формували євроскептичний дискурс, представляючи Європейський Союз як загрозу британському суверенітету. Постійна антиєвропейська

⁴²*About us / Editorial and commercial stance.* *The Daily Telegraph*. [Electronic resource]. URL: <https://www.telegraph.co.uk/about-us/editorial-and-commercial-guidelines/> (date of access: 11.02.2026).

⁴³*The Sun*. [Electronic resource]. URL: <https://www.thesun.co.uk/>

⁴⁴*Daily Mail*. [Electronic resource]. URL: <https://www.dailymail.co.uk>

⁴⁵*Daily Mirror*. [Electronic resource]. URL: <https://www.mirror.co.uk>

⁴⁶*Daily Express*. [Electronic resource]. URL: <https://www.express.co.uk>

риторика суттєво вплинула на результати референдуму 2016 року та сприяла зміні зовнішньополітичного курсу держави.⁴⁷

Разом із тим таблоїди часто використовують націоналістичні та ультрапатріотичні наративи, особливо під час міжнародних криз чи військових конфліктів. У випадку війни РФ проти України британська масова преса активно формувала образ Росії як головної загрози європейській безпеці та підтримувала жорстку антиросійську позицію уряду.⁴⁸ Саме через таблоїди зовнішньополітичні питання часто емоціоналізуються та стають частиною масового політичного порядку денного.

Важливою складовою британської медіасистеми є також особлива регуляторна модель, яка поєднує високий рівень свободи слова з ефективними механізмами захисту національного інформаційного простору. Регулятором телерадіомовлення виступає Ofcom,⁴⁹ який контролює дотримання стандартів точності, безсторонності та суспільної відповідальності. Телевізійні мовники у Великій Британії зобов'язані дотримуватися принципу *impartiality*, тобто забезпечувати збалансоване висвітлення політичних подій. Ця модель суттєво відрізняється від американської системи, де телевізійні канали можуть відкрито демонструвати політичну позицію. Британський підхід забезпечує відносно високий рівень довіри до теленовин та зменшує ризики політичної радикалізації аудиторії. Особливо важливим це стало після початку російської інформаційної агресії проти Заходу. Показовим прикладом захисту британського інформаційного простору стало рішення Ofcom у 2022 році відкликати ліцензію російського телеканалу RT через систематичне порушення стандартів об'єктивності після повномасштабного вторгнення РФ в Україну.⁵⁰

⁴⁷Simpson K., Startin N. Tabloid Tales: How the British Tabloid Press Shaped the Brexit Vote. *JCMS: Journal of Common Market Studies*. 2023. Vol. 61, Issue 2. P. 302–322.

⁴⁸Liu Z. News framing of the 2014–15 Ukraine conflict by the BBC and RT. Vol. 86, Issue 4. P. 277–306.

⁴⁹Ofcom. [Electronic resource]. URL: <https://www.ofcom.org.uk>

⁵⁰Ofcom revokes RT's licence to broadcast in the UK. Ofcom. March 18, 2022. [Electronic resource]. URL: <https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-standards/ofcom-revokes-rt-broadcast-licence> (date of access: 21.02.2026).

На відміну від телебачення, британська друкована преса функціонує переважно на принципах саморегуляції. Контроль за етичними стандартами здійснює Independent Press Standards Organisation (IPSO).⁵¹ Така модель дозволяє газетам відкрито підтримувати певні політичні сили чи зовнішньополітичні позиції. Через це британська преса може бути значно більш ідеологізованою, ніж телевізійний сектор.

Окремої уваги заслуговує глобальний характер британської медіасистеми. Лондон історично є одним із провідних світових інформаційних центрів. У місті базуються міжнародні інформаційні агентства, серед яких особливе місце посідає Reuters.⁵² Англійська мова як глобальна мова міжнародної комунікації забезпечує британським медіа додатковий вплив, оскільки створений у Великій Британії інформаційний контент автоматично стає доступним міжнародній аудиторії. У XXI столітті цифровізація значно посилила міжнародний вплив британських медіа. Соціальні мережі, онлайн-платформи та стримінгові сервіси дозволили британським інформаційним продуктам поширюватися практично миттєво. Разом із тим урядові структури Великої Британії активно інтегрували цифрові технології у сферу зовнішньої політики. Міністерство закордонних справ, оборонні структури та дипломатичні представництва використовують платформи X (Twitter), YouTube, Instagram та TikTok для прямої комунікації з міжнародною аудиторією. Цифровізація медіасистеми також сприяла розвитку концепції «Global Britain»,⁵³ яка стала центральним елементом британської зовнішньополітичної риторики після Brexit. Через медіа уряд прагнув сформувати образ Великої Британії як глобального актора, здатного діяти незалежно від Європейського Союзу та зберігати міжнародний вплив через дипломатію, військову співпрацю, фінансовий сектор і культурний авторитет.

⁵¹IPSO Editors' Code of Practice. [Electronic resource]. URL: <https://www.ipso.co.uk/editors-code-of-practice> (date of access: 30.03.2026).

⁵²Reuters.[Electronic resource].URL: <https://www.reuters.com/>

⁵³Daddow O. GlobalBritain™: the discursive construction of Britain's post-Brexit world role. Global Affairs. 2019. Vol. 5, Issue 1. P. 5–22.

Отже, медіасистема Великої Британії є складним багаторівневим механізмом, у якому поєднуються принципи свободи слова, комерційної конкуренції, суспільного мовлення та державних стратегічних комунікацій. Її специфіка полягає у здатності одночасно забезпечувати внутрішній демократичний плюралізм і формувати потужний міжнародний інформаційний вплив. Саме завдяки цьому британські медіа залишаються одним із ключових інструментів зовнішньополітичної присутності держави у глобальному інформаційному просторі.

2.2. Взаємодія уряду Великої Британії та медіа у формуванні зовнішньої політики

Взаємодія між урядом Великої Британії та засобами масової інформації у сфері зовнішньої політики є однією з ключових характеристик британської політичної системи. На відміну від авторитарних моделей, де медіа функціонують як прямий інструмент державної пропаганди, або від систем із повною комерційною автономією інформаційного простору, британська модель вирізняється складною мережею взаємозалежностей між політичними інституціями, журналістським середовищем та суспільством.

У сучасному академічному дискурсі така система дедалі частіше описується поняттям «політико-медійного комплексу»,⁵⁴ у межах якого медіа не тільки відображають зовнішню політику держави, а й безпосередньо беруть участь у її формуванні та легітимації. Одним із найважливіших теоретичних підходів до аналізу цієї взаємодії є модель Пірса Робінсона,⁵⁵ згідно з якою рівень впливу медіа на зовнішньополітичні рішення залежить від ступеня єдності або конфлікту всередині політичних еліт. Якщо між урядом, парламентською більшістю та ключовими державними структурами існує

⁵⁴Hallin D. C., Mancini P. *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

⁵⁵Robinson P. *Media and Foreign Policy*. *The Oxford Handbook of Political Communication*. Oxford : Oxford University Press, 2017. P. 1–23.

консенсус, медіа переважно підтримують офіційний курс. У таких умовах преса виступає механізмом «виробництва згоди», легітимізуючи міжнародні дії держави.

Подібна модель яскраво проявилася після початку повномасштабної російсько-української війни у 2022 році. Більшість британських медіа підтримали санкційну політику уряду, постачання озброєння Україні та посилення ролі НАТО у Східній Європі.⁵⁶

За відсутності суттєвого політичного розколу медіа фактично інтегрувалися у загальну стратегію державних стратегічних комунікацій. Разом із тим у ситуаціях внутрішньополітичного конфлікту британські медіа можуть перетворюватися на автономний центр впливу. Прикладом є дискусії навколо Brexit, коли різні сегменти преси активно просували протилежні бачення майбутнього Великої Британії. У таких випадках медіа не тільки висвітлюють політичні суперечки, а й самі формують суспільний порядок денний та впливають на ухвалення державних рішень. Ключовим механізмом взаємодії уряду та журналістського середовища у Великій Британії є так звана система «Lobby».⁵⁷ Це особлива форма комунікації між урядовими структурами та політичними кореспондентами провідних медіа. Журналісти, акредитовані у парламенті та на Даунінг-стріт, отримують доступ до регулярних закритих брифінгів представників уряду. Інформація часто надається на умовах анонімності, що дозволяє владі тестувати реакцію суспільства та міжнародних партнерів на потенційні дипломатичні рішення. Саме через систему Lobby уряд може використовувати тактику «kite flying» - навмисного поширення інформації

⁵⁶Zollmann F. A war foretold: How Western mainstream news media omitted NATO eastward expansion as a contributing factor to Russia's 2022 invasion of the Ukraine. *Media, War & Conflict*. 2023. Vol. 17, Issue 3. P. 373–392.

⁵⁷A.King, A. Sloman. The Westminster Lobby Correspondents. [Electronic resource]. URL: <https://www.politico.eu/podcast/westminster-insider/the-lobby-westminsters-political-journalists-andrew-marr-alan-rusbridger-harry-cole-aletha-adu-ali-donnely/> (date of access: 22.01.2026).

про можливі політичні кроки без офіційного підтвердження.⁵⁸ У зовнішній політиці це особливо важливо, оскільки дозволяє оцінити реакцію союзників, міжнародних організацій та громадської думки до ухвалення остаточного рішення.

Отже, медіа стають частиною механізму дипломатичного маневрування. Важливу роль у координації державних комунікацій відіграє Government Communication Service - урядова структура, відповідальна за стратегічні комунікації.⁵⁹ Її діяльність спрямована на інтеграцію зовнішньополітичних рішень у загальний медійний порядок денний. У сучасних умовах дипломатичні ініціативи дедалі частіше супроводжуються заздалегідь підготовленими інформаційними кампаніями, візуальним контентом та цільовими витоками інформації у впливові видання. У такому контексті британські медіа виконують функцію не тільки спостерігачів, а й партнерів держави у сфері стратегічних комунікацій. Особливо помітно це проявляється під час міжнародних криз, коли швидкість інформаційного реагування набуває критичного значення. В епоху цифрових медіа уряд прагне не тільки реагувати на події, а й випереджати інформаційний цикл, формуючи власний порядок денний раніше, ніж це зроблять журналісти чи політичні опоненти.

Значну роль у взаємодії медіа та зовнішньої політики відіграє ідеологічна диференціація британської преси. Консервативні видання традиційно підтримують більш жорсткий та мілітаризований підхід до міжнародної політики. Наприклад, The Daily Telegraph активно просуває ідеї атлантизму, посилення оборонного сектору та зміцнення партнерства Великої Британії зі

⁵⁸Jackson, R., Lilleker, D. *Micro-politics, political communication and kite-flying in government strategy*. Political Studies Review, 2007

⁵⁹Government Communication Service. Modern Communications Operating Model 3.0. June 27 2023. [Електронний ресурс]. URL: [modern-communications-operating-model-3-0](#) (date of access: 12.02.2026)

США.⁶⁰ Саме консервативна преса активно підтримувала концепцію «Global Britain» після Brexit.

Натомість ліберальні медіа, насамперед The Guardian, концентруються на проблемах прав людини, гуманітарної дипломатії та міжнародної етики.⁶¹ Такі видання часто виступають критиками урядових рішень, пов'язаних із продажем озброєнь чи участю Великої Британії у військових кампаніях. Саме завдяки діяльності ліберальної преси у британському суспільстві зберігається високий рівень уваги до питань підзвітності влади та дотримання міжнародного права. Однак навіть за умов свободи слова британський уряд зберігає механізми захисту національної безпеки. Одним із таких механізмів є Official Secrets Act - законодавство про державну таємницю, яке обмежує публікацію інформації, здатної зашкодити безпеці держави.⁶²

Крім того, у Великій Британії діє система DSMA-Notice - добровільних рекомендацій для редакторів щодо непоширення чутливої інформації.⁶³ Попри добровільний характер, ця система є важливою складовою співпраці між державою та медіа. Британські редакції зазвичай дотримуються таких рекомендацій, особливо у питаннях, пов'язаних із діяльністю спецслужб, військовими операціями чи дипломатичними переговорами.

Отже, навіть у межах демократичної системи формується своєрідний баланс між свободою преси та інтересами національної безпеки. Разом із тим історія британських медіа знає випадки серйозних конфліктів між урядом та журналістами. Одним із найвідоміших прикладів стала криза навколо

⁶⁰*About us / Editorial and commercial stance.* The Daily Telegraph. [Electronic resource]. URL: <https://www.telegraph.co.uk/about-us/editorial-and-commercial-guidelines/> (date of access: 11.02.2026).

⁶¹About The Guardian – Editorial values. The Guardian. [Electronic resource]. URL: <https://www.theguardian.com/about> (date of access: 25.02.2026).

⁶²Official Secrets Act 1989. United Kingdom Government. [Electronic resource]. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/6/contents> (date of access: 18.02.2026).

⁶³Defence and Security Media Advisory Committee. *About the system* [Electronic resource]. URL: <https://www.dsma.uk/about/> (date of access: 21.03.2026).

«іракського досьє» у 2003 році.⁶⁴ Тоді BBC звинуватила уряд Тоні Блера у маніпуляції розвідувальними даними щодо наявності зброї масового ураження в Іраку. Скандал призвів до масштабної політичної кризи та поставив питання про межі урядового впливу на інформаційний простір.

У першій чверті XXI століття цифровізація значно трансформувала характер взаємодії уряду та медіа. Соціальні мережі дозволили державним інституціям безпосередньо комунікувати з громадськістю та міжнародною аудиторією, оминаючи традиційні редакційні фільтри. Міністерство закордонних справ Великої Британії, Міністерство оборони та дипломатичні представництва активно використовують платформу X (Twitter), YouTube та Instagram для поширення зовнішньополітичних повідомлень.

Це сприяло формуванню нової моделі «цифрової дипломатії», у межах якої зовнішньополітичні рішення дедалі більше орієнтуються на медійну візуалізацію та швидкий емоційний ефект. Політичні візити, військова допомога чи санкційні рішення тепер плануються не тільки як дипломатичні акти, а і як медійні події, здатні формувати міжнародну репутацію держави.

Отже, взаємодія уряду Великої Британії та медіа у сфері зовнішньої політики має комплексний і взаємозалежний характер. Британські медіа є одночасно майданчиком суспільної дискусії, механізмом демократичного контролю та інструментом стратегічних комунікацій держави. Саме ця багаторівнева модель дозволяє Великій Британії ефективно поєднувати національні інтереси, демократичні цінності та глобальний інформаційний вплив у сучасній системі міжнародних відносин.

⁶⁴Tony Blair. Iraq dossier controversy [Electronic resource]. URL:

<https://www.britannica.com/event/Iraq-War/Iraq-and-weapons-of-mass-destruction/>
(date of access: 26.01.2026).

2.3. Вплив британських медіа на громадську думку щодо міжнародних питань

Британський медіапростір традиційно має важливе значення у формуванні суспільного сприйняття міжнародних процесів та зовнішньополітичних рішень держави. У сучасних умовах глобалізації інформація перестала бути лише інструментом інформування громадян, перетворившись на стратегічний ресурс політичного впливу. Засоби масової інформації у Великій Британії не тільки відображають міжнародні події, а й активно формують інтерпретацію цих подій через механізми фреймінгу, селекції тем, емоційної персоналізації та експертної легітимації. Через це британські медіа сьогодні розглядаються не тільки як складова демократичної системи, а й як один із ключових чинників формування зовнішньополітичної культури суспільства.

У політичній комунікації вплив медіа на громадську думку найчастіше пояснюється через теорію встановлення порядку денного (*agenda-setting*), запропоновану М. Маккомбсом і Д. Шоу.⁶⁵ Відповідно до цієї концепції, засоби масової інформації не визначають безпосередньо, що саме повинна думати аудиторія, однак вони значною мірою визначають, про що саме громадяни думають у певний історичний момент.

Частота згадування міжнародної тематики, її розміщення на перших шпальтах газет або у прайм-тайм телевізійних випусків автоматично підвищує значущість проблеми в суспільній свідомості. Для британської медіасистеми цей механізм має особливе значення, оскільки саме зовнішньополітичні теми часто стають інструментом мобілізації суспільства навколо ідеї національного лідерства, безпеки або захисту демократичних цінностей.

Теорія *agenda-setting* особливо яскраво проявлялася під час міжнародних криз останніх десятиліть. Під час війни в Іраку 2003 року британські

⁶⁵McCombs M., Shaw D. The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*. 1972. Vol. 36, № 2. P. 176–187.

телеканали та друковані видання протягом тривалого часу концентрували увагу на загрозі міжнародного тероризму та можливій наявності зброї масового знищення в режиму Саддама Хусейна. Постійне повторення цих тез створювало у значної частини населення враження неминучості військового втручання.

Аналогічний механізм спостерігався і після початку повномасштабного російського вторгнення в Україну у 2022 році, коли тема війни фактично стала центральною у британському інформаційному порядку денному. Регулярні прямі ефіри з Києва, Харкова та Маріуполя, щоденні аналітичні програми, інтерв'ю з українськими біженцями та військовими сформували стійке переконання британського суспільства в необхідності довгострокової підтримки України.

Разом із тим не менш важливим є механізм фреймінгу, концептуалізований Р. Ентманом.⁶⁶ Його сутність полягає у тому, що медіа не тільки обирають теми для висвітлення, а й задають рамку їхнього сприйняття. Один і той самий міжнародний конфлікт може бути поданий як боротьба за свободу, гуманітарна катастрофа, загроза національній безпеці або наслідок помилок дипломатії. Саме через фреймінг формується емоційна реакція аудиторії та визначається рівень підтримки певних політичних рішень.

У британському контексті фреймінг міжнародних питань традиційно залежить від політичної орієнтації конкретного медіа. Консервативні видання зазвичай акцентують увагу на темах оборони, суверенітету та геополітичного суперництва. Ліберальна преса, навпаки, схильна розглядати міжнародні події через призму гуманітарних наслідків, прав людини та міжнародного права. Таблоїди ж орієнтуються насамперед на емоційний ефект, персоналізацію конфліктів і створення чітких образів «героїв» та «ворогів».

⁶⁶Entman R. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*. 1993. Vol. 43, № 4. P. 51–58.

Особливе місце у формуванні громадської думки займає концепція «спіралі мовчання», запропонована Елізабет Ноель-Нойман.⁶⁷ Згідно з цією теорією, люди схильні приховувати свої погляди, якщо вважають їх непопулярними або такими, що суперечать домінуючому суспільному настрою. У британському інформаційному просторі це особливо помітно у питаннях, пов'язаних із національною безпекою, війною та міжнародними конфліктами. Коли провідні медіа транслюють схожий зовнішньополітичний наратив, альтернативні позиції поступово маргіналізуються. Саме це відбулося після початку війни Росії проти України, коли будь-які заклики до «нейтралітету» або швидких компромісів із Кремлем опинилися на периферії британського політичного дискурсу.

Не менш важливою для розуміння британського медійного впливу є концепція «м'якої сили» Джозефа Ная.⁶⁸ Велика Британія історично використовує власні медіа як інструмент міжнародного впливу, просуваючи через них демократичні цінності, принципи свободи слова та верховенства права. У такому контексті медіа виконують подвійну функцію: вони одночасно формують внутрішню громадську думку та транслюють британський погляд на міжнародні події глобальній аудиторії. Центральне місце в цій системі займає BBC.⁶⁹ Суспільний мовник залишається одним із найавторитетніших джерел інформації у світі та зберігає репутацію еталона журналістських стандартів. BBC World Service мовить десятками мов і охоплює сотні мільйонів людей, що робить його важливим інструментом британської публічної дипломатії. Високий рівень довіри до BBC забезпечує особливий вплив корпорації на громадську думку не тільки у Великій Британії, а й далеко за її межами.

Усередині країни BBC виконує функцію своєрідного «якоря довіри» у періоди міжнародних криз. Завдяки суворим стандартам перевірки фактів та

⁶⁷Noelle-Neumann E. *The Spiral of Silence: Public Opinion – Our Social Skin*. 2nd ed. Chicago : University of Chicago Press, 1993. 280 p.

⁶⁸Nye J. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York : Public Affairs, 2004. 191 p.

⁶⁹BBC. [Electronic resource] URL: <https://www.bbc.com/>

принципу редакційної безсторонності корпорація здатна легітимізувати зовнішньополітичні рішення уряду навіть без прямої підтримки влади. Саме через BBC значна частина британців отримує базову інформацію про міжнародні конфлікти, дипломатичні переговори чи військові операції. Показовим прикладом став період російсько-української війни. Репортажі Клайв Мірі з Києва,⁷⁰ Джеремі Бовена із прифронтових територій⁷¹ та Орлі Герін з деокупованих українських міст⁷² створили ефект безпосередньої присутності, який значно посилив емоційну залученість британської аудиторії. Важливо, що BBC робила акцент не тільки на військових аспектах конфлікту, а й на гуманітарних наслідках війни: долях цивільного населення, руйнуванні інфраструктури, проблемі біженців та воєнних злочинах.

Разом із тим британський медіаландшафт не є однорідним. Значний вплив на суспільні настрої мають друковані та цифрові видання, які представляють різні політичні та ідеологічні сегменти. The Daily Telegraph традиційно орієнтується на консервативну аудиторію, середній клас, представників бізнесу та прихильників сильного державного суверенітету.⁷³ Видання послідовно підтримує збільшення оборонних витрат, зміцнення НАТО та активну роль Великої Британії у міжнародній політиці. Під час війни в Україні Telegraph формувала наратив про Британію як одного з головних гарантів європейської

⁷⁰Clive Myrie: The Ukrainians I met are not about to give up [Electronic resource]. URL: [Clive Myrie: The Ukrainians I met are not about to give upBBChttps://www.bbc.com/news/world-europe-60653966](https://www.bbc.com/news/world-europe-60653966) (date of access: 18.04.2026).

⁷¹Jeremy Bowen. Ukraine war student-turned-soldier: 'Friends die in your arms'. BBC News. May 30, 2022.[Electronic resource]. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-61624557>(date of access: 22.05.2026)

⁷²Orla Guerin. Ukraine war: One shell that destroyed a family. BBC News. March 15 2022.[Electronic resource]. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-61009115> (date of access: 18.04.2026)

⁷³*About us / Editorial and commercial stance*. The Daily Telegraph. [Electronic resource]. URL: <https://www.telegraph.co.uk/about-us/editorial-and-commercial-guidelines/> (date of access: 11.02.2026).

безпеки.⁷⁴ Значна частина матеріалів була присвячена постачанню зброї Україні, ефективності британської військової допомоги та стратегічній необхідності стримування Росії.

The Times займає подібну, хоча й більш стриману позицію. Видання орієнтується на політичні та економічні еліти, поєднуючи підтримку державних інтересів із глибокою аналітикою міжнародних процесів.⁷⁵ Матеріали The Times часто базуються на інформації дипломатичних джерел, військових аналітиків та представників урядових структур, що робить газету важливою складовою формування зовнішньополітичного дискурсу серед британського істеблішменту.

Натомість The Guardian представляє ліберально-прогресивний сегмент британського суспільства.⁷⁶ Видання приділяє значну увагу темам прав людини, гуманітарних криз, екологічної дипломатії та міжнародного права. У висвітленні міжнародних конфліктів Guardian зазвичай робить акцент на цивільних жертвах, гуманітарних наслідках та моральній відповідальності західних держав. Через це під час війни в Україні видання активно висвітлювало проблему українських біженців, депортації дітей, енергетичний терор Росії та міжнародні розслідування воєнних злочинів. Попри ідеологічні відмінності між Telegraph і Guardian, у питаннях підтримки України між ними сформувався відносний консенсус. Різниця полягала не у ставленні до самої війни, а у способах її інтерпретації. Консервативна преса розглядала конфлікт передусім як геополітичну боротьбу за безпеку Європи, тоді як ліберальна - як моральний виклик міжнародному праву та системі прав людини.

⁷⁴Sir Keir Starmer: We must be ready to do our bit for Ukraine. *The Telegraph*. February 16, 2025. URL: <https://www.telegraph.co.uk/politics/2025/02/16/sir-keir-starmer-british-troops-ukraine/> (date of access: 23.02.2026).

⁷⁵*About The Times*. The Times. [Electronic resource]. URL: <https://www.thetimes.com/static/about-us/> (date of access: 27.02.2026).

⁷⁶*About The Guardian*. The Guardian. [Electronic resource]. URL: <https://www.theguardian.com/about> (date of access: 26.02.2026).

Окремого аналізу потребує роль британських таблоїдів. Видання The Sun,⁷⁷ Daily Mail⁷⁸ та Daily Mirror⁷⁹ мають величезну аудиторію серед робітничого класу та мешканців невеликих міст. Їхній стиль вирізняється емоційністю, спрощенням складних міжнародних процесів та високим рівнем персоналізації. Таблоїди здатні надзвичайно швидко мобілізувати масову громадську думку через використання яскравих образів, агресивних заголовків та чітких моральних дихотомій. Саме вони значною мірою формують емоційне сприйняття міжнародної політики серед широких верств населення.

Під час кампанії Brexit правоконсервативні таблоїди активно просували євроскептичний наратив, формуючи образ Європейського Союзу як загрози британському суверенітету. Дослідники британської політичної комунікації неодноразово підкреслювали, що саме багаторічна антиєвропейська риторика таблоїдів створила сприятливий ґрунт для перемоги прихильників виходу з ЄС на референдумі 2016 року.⁸⁰

Під час російсько-української війни таблоїди, навпаки, стали потужним інструментом мобілізації підтримки України. Видання використовували емоційні фото наслідків обстрілів та героїзували український опір. Такий підхід сприяв формуванню високого рівня суспільної солідарності з Україною навіть серед аудиторії, яка традиційно менше цікавиться міжнародною політикою.

Важливу роль у формуванні громадської думки відіграє також телевізійний сектор. Окрім BBC, значний вплив мають Sky News,⁸¹ ITV News⁸² та Channel 4 News.⁸³ Ці мовники конкурують за швидкість подачі інформації та якість аналітики, що особливо помітно під час міжнародних криз. Прямі включення з місця подій, використання супутникових технологій та

⁷⁷The Sun. [Electronic resource] URL: <https://www.thesun.co.uk/>

⁷⁸Daily Mail. [Electronic resource]. URL: <https://www.dailymail.co.uk>

⁷⁹Daily Mirror. [Electronic resource]. URL: <https://www.mirror.co.uk>

⁸⁰Hobolt, S. B. *The Brexit vote: a divided nation, a divided continent. Journal of European Public Policy*, 2016.

⁸¹Sky News. [Electronic resource] URL: <https://news.sky.com/>

⁸²ITV News. [Electronic resource] URL: <https://www.itv.com/news>

⁸³ Channel 4 News. [Electronic resource] URL: <https://www.channel4.com/news/>

інтерактивних цифрових форматів створюють ефект постійної присутності міжнародних подій у повсякденному житті британців.

Особливого значення в останні роки набувають цифрові медіа та соціальні мережі. Якщо традиційні медіа залишаються важливими для старших поколінь, то молодь дедалі частіше отримує інформацію через TikTok, Instagram, YouTube та X. Це кардинально змінює механізми впливу на громадські настрої. Інформація поширюється швидше, однак одночасно зростає ризик маніпуляцій, дезінформації та поляризації.

У британському контексті проблема дезінформації набула особливої актуальності після Brexit та початку російської інформаційної активності у цифровому просторі. Британські урядові структури неодноразово заявляли про спроби іноземного втручання у внутрішній інформаційний простір через соціальні мережі, бот-мережі та поширення маніпулятивного контенту.⁸⁴

Після 2022 року тема інформаційної безпеки стала одним із ключових напрямів державної політики. Ofcom посилив контроль над мовниками, а уряд активізував співпрацю з цифровими платформами щодо протидії дезінформації. Символічним кроком стало відкликання британської ліцензії російського телеканалу RT після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну.⁸⁵ Британська влада аргументувала це систематичним порушенням принципів об'єктивності та поширенням пропаганди.

Паралельно розвивається концепція медіаграмотності як елемента національної безпеки. Дослідження NatCen та Ofcom у 2024–2025 роках⁸⁶ засвідчили, що значна частина молодшої аудиторії стикається з фейковими

⁸⁴RESIST 2 Counter-disinformation toolkit.UK Government Communication Service.

[Electronic resource]. URL:

<https://www.communications.gov.uk/wp-content/uploads/2021/11/RESIST-2-counter-disinformation-toolkit.pdf>(date of access: 26.02.2026).

⁸⁵Ofcom revokes RT's licence to broadcast in the UK. Ofcom. March 18 2022. [Electronic resource]. URL:

<https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-standards/ofcom-revokes-rt-broadcast-licence> (date of access: 21.02.2026).

⁸⁶NatCen Social Research. British Social Attitudes Survey 2025. [Electronic resource].

URL: <https://www.natcen.ac.uk> (date of access: 03.04.2026).

новинами та маніпулятивними матеріалами у соціальних мережах. Це стимулювало державу до впровадження освітніх програм, спрямованих на розвиток критичного мислення та навичок перевірки інформації.⁸⁷

Сучасна британська дипломатія також активно використовує соціальні мережі для прямої комунікації з громадянами. Міністерство закордонних справ Великої Британії, Міністерство оборони та прем'єр-міністри дедалі частіше публікують офіційні заяви саме через X, Instagram або YouTube. Це дозволяє державним структурам обходити традиційні медійні фільтри та оперативно формувати необхідний інформаційний порядок денний. У період вторгнення РФ в Україну особливу популярність отримали щоденні розвідувальні зведення Міністерства оборони Великої Британії, які публікувалися у соціальних мережах.⁸⁸ Вони швидко перетворилися на авторитетне джерело інформації не тільки для британської аудиторії, а й для міжнародних медіа та експертної спільноти. Така модель стратегічних комунікацій стала прикладом сучасної цифрової дипломатії, де інформація використовується як інструмент геополітичного впливу.

Разом із тим цифровізація медіапростору створює нові виклики. Алгоритми соціальних мереж сприяють формуванню «інформаційних бульбашок», у межах яких користувачі споживають переважно контент, що відповідає їхнім політичним переконанням. Це посилює суспільну поляризацію та ускладнює формування спільного інформаційного поля.

Для оцінки впливу британських медіа на громадську думку дослідники використовують комплексний методологічний підхід. Соціологічні опитування дозволяють визначити рівень підтримки міжнародних ініціатив, контент-аналіз - виявити домінуючі фрейми та наративи, а цифровий моніторинг соціальних мереж - простежити реакцію аудиторії у реальному часі. Результати таких

⁸⁷UK Government. *Online Media Literacy Strategy* [Electronic resource]. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/online-media-literacy-strategy> (date of access: 08.04.2026).

⁸⁸Ministry of Defence. [Electronic resource]. URL: <https://x.com/DefenceHQ>

досліджень свідчать, що медіа здатні істотно впливати на суспільну підтримку зовнішньополітичних рішень.⁸⁹ Наприклад, після початку повномасштабної війни в Україні рівень підтримки санкцій проти Росії та військової допомоги Києву у Великій Британії залишався стабільно високим навіть попри економічні труднощі та енергетичну кризу. Значною мірою це пояснюється постійною присутністю української тематики у британському інформаційному просторі.

Отже, британські медіа сьогодні є не тільки каналом передачі інформації, а повноцінним учасником формування зовнішньополітичної реальності. Через механізми agenda-setting, фреймінгу, емоційної мобілізації та цифрових комунікацій вони здатні впливати на суспільні настрої, політичні рішення та міжнародну репутацію держави. Особливість британської моделі полягає у поєднанні сильного суспільного мовлення, потужної якісної преси, впливових таблоїдів та розвиненого цифрового сектору. Саме ця багаторівнева система дозволяє Великій Британії ефективно формувати як внутрішній, так і глобальний інформаційний порядок денний.

У підсумку можна стверджувати, що вплив британських медіа на громадську думку щодо міжнародних питань має системний і довгостроковий характер. Засоби масової інформації не тільки відображають позицію суспільства, а й активно конструюють її через вибір тем, інтерпретацію подій та формування емоційного контексту. У сучасних умовах інформаційної глобалізації саме медіа стають одним із головних інструментів реалізації зовнішньополітичних інтересів держави, поєднуючи функції інформування, політичної мобілізації та міжнародного іміджевого впливу.

⁸⁹Merlijn van Hulst, Metze T., Dewulf A., de Vries J., van Bommel S., van Ostaijen M. *Discourse, framing and narrative: three ways of doing critical, interpretive policy analysis*. Critical Policy Studies. 2024. Vol. 18, No. 1. P. 74–96.

РОЗДІЛ 3. Практичні аспекти впливу мас-медіа на зовнішню політику Великої Британії

3.1. Висвітлення Brexit у британських медіа та формування суспільного дискурсу щодо виходу з ЄС

Висвітлення процесу виходу Великої Британії з Європейського Союзу (Brexit) у національному інформаційному просторі стало безпрецедентним прикладом того, як засоби масової інформації трансформуються з майданчиків для суспільних дебатів на самостійних і вкрай агресивних політичних акторів.

Протягом усього періоду - від кампанії перед референдумом 2016 року до завершення перехідного періоду у 2020 році - медіа реалізували потужну функцію встановлення порядку денного (agenda-setting) та ієрархізації смислів через механізми фреймінгу.

Особливістю британського медіаландшафту стала його радикальна ідеологічна поляризація, яка не тільки відобразила існуючий суспільний розкол, а й інституціоналізувала його, перетворивши складне геополітичне питання на гостру культурну війну. Сегмент якісної преси розділився на два непримиренні табори, кожен з яких конструював власну політичну реальність.

Проевропейський дискурс, флагманами якого виступили The Guardian,⁹⁰ The Independent⁹¹ та Financial Times (FT),⁹² базувався на наративі «економічного раціоналізму» та інституційної стабільності. Ці видання акцентували увагу на ризиках втрати доступу до Єдиного ринку, логістичних кризах та загрозі для фінансового центру в лондонському Сіті. Наприклад, Financial Times регулярно

⁹⁰The Guardian. [Electronic resource]. URL: <https://www.theguardian.com>

⁹¹The Independent. [Electronic resource]. URL: <https://www.independent.co.uk/>

⁹²Financial Times. [Electronic resource]. URL: <https://www.ft.com>

публікувала аналітичні звіти Банку Англії⁹³ та МВФ,⁹⁴ попереджаючи про рецесію та падіння курсу фунта.

Проте цей фактологічний підхід наштовхнувся на серйозну проблему фреймінгу: опоненти успішно маркували всі попередження ліберальної преси як «Проект Страх» (Project Fear).⁹⁵ Як наслідок, раціональні економічні аргументи The Guardian часто сприймалися частиною суспільства як спроба еліт залякати пересічного виборця.

Натомість консервативна преса «якості» - The Daily Telegraph⁹⁶ та The Times⁹⁷ - стала інтелектуальним рупором кампанії «Vote Leave». Вони розробили та популяризували концепт «Глобальної Британії» (Global Britain),⁹⁸ згідно з яким вихід з ЄС інтерпретувався не як ізоляція, а як звільнення від обтяжливої європейської бюрократії заради вільної торгівлі з усім світом.

Яскравим прикладом такої стратегії були регулярні авторські колонки Бориса Джонсона у The Telegraph.⁹⁹ Використовуючи свій статус журналіста-політика, він послідовно конструював фрейм «відновлення суверенітету», часто вдаючись до гіпербол, як-от порівняння європейського

⁹³Bank of England. *Monetary Policy Reports* [Electronic resource]. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/monetary-policy-report/monetary-policy-report> (date of access: 01.04.2026).

⁹⁴International Monetary Fund (IMF). *United Kingdom country reports* [Electronic resource]. URL: <https://www.imf.org/en/countries/gbr> (date of access: 01.04.2026).

⁹⁵Jackson, D., Thorsen, E., Wring, D. *EU referendum coverage and the "Project Fear" framing in UK media. The British Journal of Politics and International Relations*, 2017.

⁹⁶The Telegraph. [Electronic resource]. URL: <https://www.telegraph.co.uk>

⁹⁷The Times. [Electronic resource]. URL: <https://www.thetimes.com/>

⁹⁸We need to define what 'Global Britain' means in practice – and fast. The Times.[Electronic resource]. URL: <https://www.thetimes.com/uk/politics/article/we-need-to-define-what-global-britain-means-in-practice-and-fast-hgg3dgm7d> (date of access: 01.04.2026).

⁹⁹Johnson, B. *My vision for a bold, thriving Britain enabled by Brexit*. The Telegraph. 2017. [Electronic resource]. URL: <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/09/15/boris-johnson-vision-bold-thriving-britain-enabled-brexite/> (date of access: 01.04.2026).

інтеграційного проєкту зі спробами Наполеона та Гітлера створити європейську супердержаву.

Такий дискурс забезпечив легітимізацію ідеї Brexit серед елітарних верств та традиційного консервативного електорату. Найбільш деструктивний і водночас найефективніший вплив на масову свідомість здійснили британські таблоїди (The Sun,¹⁰⁰ Daily Mail,¹⁰¹ Daily Express¹⁰²). Маючи багатомільйонні накладки, вони свідомо відмовилися від аналізу економічних наслідків, перевівши дискурс у площину емоційного популізму, міграційних страхів та радикального націоналізму. Їхнім головним інструментом стала агресивна демонізація як європейських інституцій, так і внутрішніх опонентів.

Реальним проявом цієї стратегії стала сумнозвісна обкладинка Daily Mail від 4 листопада 2016 року із заголовком «Вороги народу» (Enemies of the People).¹⁰³ Газета розмістила фотографії трьох суддів Високого суду Лондона, які постановили, що уряд не може розпочати процедуру виходу з ЄС (стаття 50) без згоди парламенту.¹⁰⁴ Цей безпрецедентний напад медіа на незалежну судову гілку влади продемонстрував, що таблоїди готові підривати фундаментальні демократичні інститути заради просування свого нарративу.

Іншим класичним прикладом інформаційної маніпуляції стала публікація газети The Sun у березні 2016 року під заголовком «Королева підтримує Brexit» (Queen Backs Brexit).¹⁰⁵ Ця заява змусила Букінгемський палац подати офіційну

¹⁰⁰The Sun. [Electronic resource] URL: <https://www.thesun.co.uk/>

¹⁰¹Daily Mail. [Electronic resource]. URL: <https://www.dailymail.co.uk>

¹⁰²Daily Express. [Electronic resource]. URL: <https://www.express.co.uk>

¹⁰³Hendopolis. *Enemies of the people*. X (Twitter). November 4, 2016.

[Electronic resource]. URL: <https://x.com/hendopolis/status/794305335158853634>

¹⁰⁴Daily Mail's 'Enemies of the People' front page receives more than 1,000 complaints to IPSO. The Independent. November 10, 2016. [Electronic resource]. URL: <https://www.independent.co.uk/news/media/daily-mail-nazi-propaganda-front-page-ipso-complaints-brexit-eu-enemies-of-the-people-a7409836.html> (date of access: 01.04.2026).

¹⁰⁵Queen Backs Brexit. The Sun. March 8, 2016. [Electronic resource]. URL: <https://www.thesun.co.uk/news/1078504/revealed-queen-backs-brexit-as-alleged-eu-bust-up-with-ex-deputy-pm-emerges/> (date of access: 01.04.2026).

скаргу до Незалежної організації стандартів преси (IPSO),¹⁰⁶ яка згодом визнала заголовок оманливим, проте первинний політичний ефект у масовій свідомості вже був досягнутий.

У цьому турбулентному середовищі суспільний мовник BBC опинився у концептуальній пастці. Керуючись своїм статутом, корпорація намагалася дотримуватися суворого нейтралітету та балансу в наданні ефірного часу. Проте на практиці це призвело до явища, відомого в медіадослідженнях як «хибний еквівалент». Намагаючись збалансувати дискусію, журналісти BBC часто запрошували в ефір лауреатів Нобелівської премії з економіки (які вказували на ризики Brexit) і саджали їх за один стіл з маргінальними політиками або представниками популістських рухів, які не мали фахової експертизи.¹⁰⁷ Для пересічного телеглядача це створювало ілюзію, що серед науковців та економістів існує рівний розкол думок, хоча насправді абсолютна більшість експертного середовища застерігала від виходу з Єдиного ринку. Дослідники зазначають, що такий «штучний баланс» дезорієнтував суспільство і легітимізував відверто популістські тези як рівноцінні науковим фактам.

Окремим, революційним чинником висвітлення Brexit стала цифрова кампанія та феномен «дизпосередництва» (disintermediation). Прихильники виходу з ЄС, керовані стратегом Домініком Каммінгсом,¹⁰⁸ зробили ставку не тільки на традиційну пресу, а й на мікротаргетинг у соціальних мережах (Facebook, Twitter). Найвідомішим прикладом маніпуляції став червоний

¹⁰⁶Buckingham Palace complains to press regulator IPSO over Queen Brexit story in Sun. The Independent. March 9, 2016. [Electronic resource]. URL: <https://www.standard.co.uk/news/uk/buckingham-palace-complains-to-press-regulator-ipso-over-queen-brexite-story-in-sun-a3199726.html> (date of access: 01.04.2026).

¹⁰⁷BBC gifts Brexit economists too much credibility. Infacts. August 21, 2017. [Electronic resource]. URL: https://infacts.org/fake_news_posts/bbc-gifts-brexite-economists-much-credibility/ (date of access: 01.04.2026).

¹⁰⁸Vote Leave donations: the dark ads, the mystery 'letter' – and Brexit's online guru. The Guardian. November 25, 2017. [Electronic resource]. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2017/nov/25/vote-leave-dominic-cummings-online-guru-mystery-letter-dark-ads> (date of access: 31.03.2026).

автобус кампанії «Vote Leave» із гаслом: «Ми надсилаємо ЄС 350 мільйонів фунтів щотижня. Давайте замість цього профінансуємо нашу Національну службу здоров'я (NHS)».¹⁰⁹

Попри те, що Британське статистичне управління (UK Statistics Authority) офіційно визнало цю цифру некоректною,¹¹⁰ наратив успішно поширювався через цифрові платформи, оминаючи традиційних журналістських «брамників» (gatekeepers).

Використання даних компанією Cambridge Analytica¹¹¹ дозволило створювати персоналізовані інформаційні бульбашки, де користувачам транслювалися лише ті страхи (наприклад, щодо вступу Туреччини до ЄС), які гарантовано стимулювали їхню електоральну активність.

Отже, висвітлення Brexit у британських медіа продемонструвало трансформацію класичної ролі преси. Замість модерації суспільного діалогу, медіа виступили конструкторами нової геополітичної реальності. Використання маніпулятивного фреймінгу, відвертий популізм таблоїдів, параліч критичної функції суспільного мовника та алгоритмічна радикалізація в соцмережах не тільки визначили результат референдуму 2016 року. Вони на десятиліття сформували специфічний політичний дискурс, у якому будь-які компроміси з Європейським Союзом почали трактуватися як «зрада національних інтересів»,

¹⁰⁹£350m Brexit claim was 'too low', says Boris Johnson. *BBC News*. January 16, 2018. [Electronic resource]. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-42698981> (date of access: 11.03.2026).

¹¹⁰UK Statistics Authority statement on the use of official statistics on contributions to the European Union. UK Statistics Authority. May 27, 2016. [Electronic resource]. URL: <https://uksa.statisticsauthority.gov.uk/news/uk-statistics-authority-statement-on-the-use-of-official-statistics-on-contributions-to-the-european-union/> (date of access: 11.03.2026)

¹¹¹Revealed: 50 million Facebook profiles harvested for Cambridge Analytica in major data breach. *The Guardian*. March 17, 2018. [Electronic resource]. URL: <https://www.theguardian.com/news/2018/mar/17/cambridge-analytica-facebook-influence-us-election> (date of access: 11.03.2026)

що суттєво звузило простір для дипломатичного маневру офіційного Лондона в подальших зовнішньополітичних відносинах.

3.2. Висвітлення подій російсько-української війни у медіа та позиція Великої Британії щодо України

Висвітлення повномасштабного російського вторгнення в Україну у 2022 році стало одним із найбільш показових прикладів взаємодії медіа, суспільства та державної влади у сучасній британській політичній системі. На відміну від попередніх кризових періодів, зокрема кампанії Brexit, що супроводжувалася гострою поляризацією інформаційного простору, реакція британських медіа на російську агресію характеризувалася високим рівнем консолідації. У більшості національних видань, телевізійних мовників та цифрових платформ сформувався спільний проукраїнський дискурс, який підтримував ключові зовнішньополітичні рішення уряду Великої Британії. Подібна ситуація значною мірою відповідає концепції «моделі елітарного консенсусу» Пірса Робінсона, згідно з якою медіа демонструють максимальну підтримку урядового курсу в умовах узгодженої позиції політичних еліт.

Уже в перші тижні війни уряд Консервативної партії, опозиційна Лейбористська партія, провідні журналісти та громадські коментатори сформували єдиний публічний наратив, у центрі якого перебували підтримка України, засудження російської агресії та необхідність захисту міжнародного права. У таких умовах британські медіа виконували не тільки інформаційну чи критичну функцію, а й ставали важливою складовою легітимації зовнішньої політики держави.

Особливого значення набув феномен «гуртування довкола прапора» (rally 'round the flag effect),¹¹² коли в умовах міжнародної кризи суспільство схильне консолідуватися навколо уряду та підтримувати активні дії держави на міжнародній арені. Саме медіа стали ключовим механізмом формування цієї

¹¹²Kizilova K., Norris P. "Rally around the flag" effects in the Russian–Ukrainian war. *European Political Science*. 2024. Vol. 23. P. 234–250.

мобілізації. Вони не тільки трансливали офіційну позицію Лондона, а й емоційно підкріплювали її через репортажі з фронту, історії цивільних жертв, інтерв'ю з українськими біженцями та постійне висвітлення гуманітарних наслідків війни.

Важливу роль у формуванні британського суспільного сприйняття війни відіграв суспільний мовник BBC.¹¹³ Якщо під час внутрішньополітичних конфліктів корпорація часто зазнавала критики через надмірне прагнення до «балансу думок», то у випадку російсько-української війни редакційна політика помітно змінилася. BBC фактично відмовилася від моделі штучного нейтралітету між агресором і жертвою, перейшовши до так званої «журналістики свідчень» (witness journalism).¹¹⁴ Репортажі кореспондента Clive Myrie¹¹⁵ з Києва у перші дні вторгнення стали одним із найвідоміших прикладів цього підходу. Журналіст вів прямі ефіри з укриттів під час ракетних ударів, демонструючи безпосередню присутність британських медіа в епіцентрі подій. Значний резонанс також мали матеріали Orla Guerin¹¹⁶ з деокупованої Бучі, де журналістка документувала наслідки масових убивств цивільного населення.

Саме візуальна достовірність і безпосередня присутність журналістів на місці подій стали одним із головних факторів руйнування російських інформаційних маніпуляцій. Російські заяви про «інсценування» злочинів у Бучі або «постановочні кадри» не знаходили підтримки серед британської аудиторії, оскільки репортажі базувалися на перевірених свідченнях очевидців, супроводжувалися фото- та відеодоказами й підтверджувалися міжнародними

¹¹³BBC. [Electronic resource] URL: <https://www.bbc.com/>

¹¹⁴Hermilania H. The Power of Framing: Examining BBC's Representation of the Ukraine War in March 2022. *Anaphora: Journal of Language, Literary, and Cultural Studies*. 2025.

¹¹⁵Clive Myrie, journalist. BBC. June 16, 2024. [Electronic resource]. URL: <https://www.bbc.com/audio/play/m00208nv> (date of access: 11.03.2026)

¹¹⁶About BBC News profile. Orla Guerin. BBC News. [Electronic resource]. URL: http://news.bbc.co.uk/aboutbbcnews/hi/profiles/newsid_3234000/3234164.stm (date of access: 11.03.2026)

організаціями.¹¹⁷ У результаті суспільна думка у Великій Британії швидко сформувалася на користь активної підтримки України, а уряд отримав широкий демократичний мандат для запровадження масштабних санкцій проти Росії та збільшення військової допомоги Києву.

Помітну роль у формуванні дискурсу відіграла і британська якісна преса. Ліберальне видання *The Guardian*¹¹⁸ концентрувало увагу на гуманітарних аспектах війни: кризі біженців, руйнуванні цивільної інфраструктури, проблемах депортованих українських дітей та порушеннях прав людини. Значна кількість матеріалів була присвячена облозі Маріуполя,¹¹⁹ обстрілам енергетичної системи України¹²⁰ та становищу мирного населення під час зимових атак на критичну інфраструктуру у 2022–2023 роках.¹²¹

У такому контексті підтримка України подавалася як моральний обов'язок демократичних держав. Разом із тим *The Guardian* продовжувала виконувати функцію «суспільного контролера», критикуючи окремі аспекти внутрішньої політики британського уряду. Зокрема, видання активно висвітлювало недоліки програми «Homes for Ukraine»,¹²² звертаючи увагу на складні бюрократичні

¹¹⁷Ukraine invasion: False claims the war is a hoax go viral. BBC News. March 7, 2022. [Electronic resource]. URL: <https://www.bbc.com/news/60589965> (date of access: 11.03.2026)

¹¹⁸The Guardian. [Electronic resource]. URL: <https://www.theguardian.com>

¹¹⁹Mariupol mayor says siege has killed more than 10,000 civilians. The Guardian. April 12, 2022. [Electronic resource]. URL: <https://www.theguardian.com/world/2022/apr/12/mariupol-mayor-says-siege-has-killed-more-than-10000-civilians> (date of access: 11.03.2026)

¹²⁰Russia strikes Ukraine's energy infrastructure in massive wave of attacks. The Guardian. November 15, 2022. [Electronic resource]. URL: <https://www.theguardian.com/world/2022/nov/15/russia-strikes-ukraine-energy-infrastructure-in-massive-wave-of-attacks> (date of access: 11.03.2026)

¹²¹'We will survive': Ukrainians brace for freezing winter without power. The Guardian. November 24, 22. [Electronic resource]. URL: <https://www.theguardian.com/world/2022/nov/24/we-will-survive-ukrainians-brace-for-freezing-winter-without-power>(date of access: 11.03.2026)

¹²²Homes for Ukraine scheme criticism. The Guardian. March 27 2022. [Electronic resource]. URL: <https://www.theguardian.com/world/2022/mar/27/false-hope-refugee-charity-attacks-uk-homes-for-ukraine-scheme>(date of access: 12.04.2026).

процедури, затримки з оформленням документів та проблеми інтеграції українських переселенців. Публічний резонанс навколо цих матеріалів змушував Міністерство внутрішніх справ Великої Британії переглядати окремі адміністративні механізми й спрощувати візову систему для громадян України.¹²³

Медіа не тільки підтримували зовнішньополітичний курс держави, а й впливали на конкретні рішення у сфері гуманітарної політики. Консервативні видання, насамперед *The Daily Telegraph*¹²⁴ та *The Times*,¹²⁵ формували інший тип фреймінгу - мілітарно-геополітичний.

У центрі уваги перебували питання безпеки Європи,¹²⁶ посилення НАТО¹²⁷ та ролі Великої Британії як глобального військово-політичного лідера після Brexit.¹²⁸ У публікаціях цих видань часто використовувалися історичні паралелі з Другою світовою війною, а Президент України Володимир Зеленський неодноразово порівнювався з Вінстоном Черчилем. Подібні аналогії були особливо ефективними для консервативного електорату, оскільки апелювали до традиційного британського образу боротьби з авторитаризмом.

The Telegraph активно підтримувала ідею збільшення військової допомоги Україні, публікуючи колонки військових експертів та колишніх офіцерів

¹²³New measures to support Ukrainians. GOV.UK. March 10, 2022. [Electronic resource]. URL: <https://www.gov.uk/government/news/new-measures-to-support-ukrainians> (date of access: 12.04.2026).

¹²⁴The Telegraph. [Electronic resource]. URL: <https://www.telegraph.co.uk>

¹²⁵The Times. [Electronic resource]. URL: <https://www.thetimes.com/>

¹²⁶European defence initiative could still save Ukraine. The Telegraph. October 08, 2025. [Electronic resource]. URL: <https://www.telegraph.co.uk/news/2025/10/08/european-defence-initiative-could-still-save-ukraine/> (date of access: 12.04.2026).

¹²⁷Keep Calm and Carry On (Differently): NATO and CSDP after Brexit. *Global Policy Journal*. [Electronic resource]. URL: <https://www.globalpolicyjournal.com/articles/conflict-and-security/keep-calm-and-carry-differently-nato-and-csdp-after-brexite> (date of access: 12.04.2026).

¹²⁸Global Britain: One year on. Chatham House. March 29, 2022. [Electronic resource]. URL: <https://www.chathamhouse.org/events/all/members-event/global-britain-one-year> (date of access: 12.04.2026).

британської армії із закликами передати Києву сучасні системи озброєння.¹²⁹ Ще до офіційного рішення уряду у виданні активно обговорювалася необхідність передачі танків Challenger 2,¹³⁰ далекобійних ракет Storm Shadow¹³¹ та навчання українських військових на території Великої Британії.¹³²

Подібний інформаційний супровід сприяв формуванню громадської підтримки військових витрат навіть в умовах внутрішньої економічної нестабільності, інфляції та енергетичної кризи. Не менш важливу роль відігравали британські таблоїди - The Sun,¹³³ Daily Mail¹³⁴ та Daily Mirror.¹³⁵ На відміну від якісної преси, вони будували свої матеріали на високій емоційності, персоналізації та використанні яскравих візуальних образів. Таблоїди активно героїзували український опір, поширювали історії про захисників Маріуполя, оборону острова Зміїний та цивільних волонтерів. Особливо показовою стала діяльність британських медіа у цифровому просторі. Повномасштабна війна в Україні фактично прискорила трансформацію стратегічних комунікацій Великої Британії та адаптацію державних структур до умов інформаційної війни першої чверті XXI століття. Одним із ключових елементів цієї стратегії

¹²⁹Boris Johnson: Send Typhoons to Ukraine so it can finish the job. The Telegraph. February 8, 2023. [Electronic resource]. URL: <https://www.telegraph.co.uk/news/2022/04/23/must-send-ukraine-weapons-needs-finish-job/> (date of access: 12.04.2026).

¹³⁰Britain is sending Ukraine the wrong tanks. The Telegraph. January 16, 2023. [Electronic resource]. URL: <https://www.telegraph.co.uk/news/2023/01/16/britain-sending-ukrainians-wrong-tanks/> (date of access: 12.04.2026).

¹³¹Britain is first nation to send long-range missiles to Ukraine. The Telegraph. May 11, 2023. [Electronic resource]. URL: <https://www.telegraph.co.uk/world-news/2023/05/11/britain-send-ukraine-long-range-missiles-storm-shadow/> (date of access: 12.04.2026).

¹³²Ukrainian troops arrive in UK for British Army training to help fight Russia. *The Telegraph*. July 9, 2022. [Electronic resource]. URL: <https://www.theguardian.com/world/2022/jul/09/ukrainian-soldiers-arrive-uk-training-british-forces> (date of access: 12.04.2026).

¹³³The Sun. [Electronic resource]. URL: <https://www.thesun.co.uk/>

¹³⁴Daily Mail. [Electronic resource]. URL: <https://www.dailymail.co.uk>

¹³⁵Daily Mirror. [Electronic resource]. URL: <https://www.mirror.co.uk>

стала тактика «пребункінгу» (pre-bunking),¹³⁶ тобто попереджувального спростування дезінформації ще до її активного поширення.

Ще до 24 лютого 2022 року британський Форин-офіс публічно оприлюднював дані розвідки про можливі плани Кремля щодо встановлення проросійського уряду в Києві.¹³⁷ Така практика стала безпрецедентною для західної дипломатії, адже традиційно розвідувальна інформація не виносилася у публічний простір настільки оперативно. Після початку вторгнення Міністерство оборони Великої Британії започаткувало щоденні публікації розвідувальних зведень у соціальній мережі X (Twitter),¹³⁸ що швидко перетворилися на важливе джерело інформації для міжнародних медіа та експертної спільноти. Завдяки високому рівню довіри до британських інституцій ці зведення почали активно цитуватися не тільки журналістами, а й урядами інших держав. Британська модель стратегічних комунікацій продемонструвала ефективність у протидії російській пропаганді, оскільки дозволяла оперативно руйнувати дезінформаційні наративи про «швидке падіння Києва», «неминучий розкол української держави» чи «неефективність західної підтримки».

Окремим фактором медійної мобілізації стало персональне позиціонування прем'єр-міністра Борис Джонсона. Його візит до Києва у квітні 2022 року¹³⁹ набув символічного значення як для британської, так і для міжнародної аудиторії. У британських медіа ця подія подавалася як

¹³⁶Ukraine: Inside the spies' attempts to stop the war. BBC News. April 9, 2022. [Electronic resource]. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-61044063> (date of access: 12.04.2026).

¹³⁷Kremlin plan to install pro-Russian leadership in Ukraine exposed. GOV.UK. January 22, 2022. [Electronic resource]. URL: <https://www.gov.uk/government/news/kremlin-plan-to-install-pro-russian-leadership-in-ukraine-exposed> (date of access: 12.04.2026).

¹³⁸Ministry of Defence [@DefenceHQ]. X (Twitter). [Electronic resource]. URL: <https://x.com/DefenceHQ> (date of access: 12.04.2026).

¹³⁹In show of support, British PM meets Ukraine's Zelenskiy in Kyiv. Reuters. April 10 2022. [Electronic resource] URL: <https://www.reuters.com/world/europe/ukraine-president-zelenskiy-meets-british-pm-johnson-kyiv-ukrainian-official-2022-04-09/> (date of access: 07.03.2026).

демонстрація політичної рішучості та глобального лідерства Лондона. Фото Бориса Джонсона разом із Володимиром Зеленським на вулицях Києва стали одним із найбільш впізнаваних медійних образів початкового етапу війни.

Попри внутрішньополітичний скандал «Partygate»,¹⁴⁰ пов'язаний із порушенням карантинних обмежень у резиденції прем'єра, підтримка України залишалася для британського уряду важливим джерелом політичної легітимності. Навіть після відставки Бориса Джонсона курс на активну підтримку Києва був продовжений урядами Ліз Трасс¹⁴¹ та Ріші Сунака.¹⁴² Це свідчить про те, що проукраїнська позиція перестала бути виключно елементом політичної кон'юнктури й набула характеру довгострокового зовнішньополітичного консенсусу.

У 2023–2025 роках британські медіа продовжували приділяти значну увагу темі війни, хоча інтенсивність висвітлення поступово зменшувалася через «ефект втоми від конфлікту». Разом із тим ключові наративи залишилися незмінними: підтримка територіальної цілісності України,¹⁴³ необхідність

¹⁴⁰Partygate: A timeline of the lockdown gatherings. BBC News. March 21, 2023. [Electronic resource]. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-59952395> (date of access: 07.03.2026).

¹⁴¹UK will match record Ukraine support in 2023. UK Government. September 20, 2022. [Electronic resource]. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-will-match-record-ukraine-support-in-2023> (date of access: 07.03.2026).

¹⁴²Rishi Sunak meets Volodymyr Zelensky in surprise Kyiv visit. The Guardian. November 19, 2022. [Electronic resource]. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2022/nov/19/rishi-sunak-meets-volodymyr-zelenskiy-in-surprise-visit-to-ukraine> (date of access: 07.03.2026).

¹⁴³PM in Kyiv: UK increases military aid to £2.5bn and signs historic agreement. GOV.UK. Prime Minister's Office. January 12, 2024. URL: <https://www.gov.uk/government/news/pm-in-kyiv-uk-support-will-not-falter> (date of access: 07.03.2026).

стримування російської агресії¹⁴⁴ та захист європейської системи безпеки.¹⁴⁵ Після зміни уряду та приходу до влади Лейбористської партії у 2024 році принципова підтримка України також була збережена, що підтвердило глибоку інституціоналізацію українського питання у британській зовнішній політиці.

Отже, висвітлення подій російсько-української війни британськими медіа стало прикладом високого рівня взаємодії між державою, пресою та суспільством в умовах міжнародної кризи. BBC забезпечувала ефект безпосередньої присутності та довіри до фактів, якісна преса формувала ціннісний і геополітичний контекст, таблоїди здійснювали емоційну мобілізацію масової аудиторії, а державні структури впроваджували інноваційні механізми цифрової дипломатії та стратегічних комунікацій. У сукупності це дозволило Великій Британії не тільки сформувати стабільну суспільну підтримку України, а й зміцнити власну міжнародну репутацію як одного з ключових гарантів європейської безпеки та захисників міжнародного права.

¹⁴⁴Defence Command Paper 2023: Defence's response to a more contested and volatile world.UK Ministry of Defence. [Electronic resource]. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/defence-command-paper-2023-defences-response-to-a-more-contested-and-volatile-world> (date of access: 07.03.2026).

¹⁴⁵Integrated Review Refresh 2023: Responding to a more contested and volatile world. GOV.UK. Cabinet Office. [Electronic resource]. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/integrated-review-refresh-2023-responding-to-a-more-contested-and-volatile-world> (date of access: 07.03.2026).

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було здійснено комплексний аналіз ролі мас-медіа у формуванні та реалізації зовнішньої політики Великої Британії, а також визначено основні механізми їхнього впливу на політичні рішення, громадську думку та міжнародне позиціонування держави. Засоби масової інформації виконують не тільки інформаційну функцію, а є одним із ключових елементів зовнішньополітичної комунікації, формування стратегічних наративів та забезпечення суспільної легітимації державного курсу.

Британська модель взаємодії між державою та медіа ґрунтується на поєднанні принципів свободи слова, високого рівня професійної журналістики та інституційної автономії основних медійних структур. Медіасистема Великої Британії вирізняється тісним взаємозв'язком із політичними процесами, що особливо помітно у сфері міжнародних відносин та зовнішньої політики. Через це британські медіа слід розглядати не тільки як незалежний канал передачі інформації, а як активного учасника формування зовнішньополітичного порядку денного.

Найбільш ефективними для аналізу британського досвіду є концепції agenda-setting, framing, CNN effect, spiral of silence, soft power та manufacturing consent. Застосування зазначених підходів дозволило з'ясувати, що мас-медіа здатні не тільки інформувати суспільство про міжнародні події, а й визначати рівень їхньої суспільної значущості, формувати конкретні інтерпретаційні рамки та впливати на ставлення громадян до зовнішньополітичних рішень держави. Концепція agenda-setting є особливо важливою для розуміння специфіки британського медійного впливу. Саме через механізм встановлення порядку денного медіа визначають, які міжнародні проблеми набувають статусу пріоритетних у суспільному дискурсі. Частота висвітлення певної теми, її розміщення у структурі новин та інтенсивність інформаційного супроводу безпосередньо впливають на рівень суспільної уваги до міжнародних процесів. Разом із тим механізм фреймінгу забезпечує формування конкретного способу

інтерпретації подій через добір лексики, експертних оцінок, візуальних образів та емоційних акцентів.

Медіа можуть виступати інструментом формування суспільного консенсусу або, навпаки, простором політичної конфронтації. У ситуаціях елітарного консенсусу більшість британських медіа схильні підтримувати офіційну зовнішньополітичну позицію уряду, сприяючи легітимації державних рішень. У випадках політичного розколу інформаційний простір перетворюється на арену боротьби між альтернативними політичними наративами. Така особливість є характерною рисою британської демократичної системи та безпосередньо впливає на механізми вироблення зовнішньої політики.

Британська медіасистема належить до ліберальної моделі, для якої характерні ранній розвиток свободи преси, високий рівень комерціалізації та значна професійна автономія журналістики. Разом із тим британська модель має низку специфічних рис, які відрізняють її від інших західних медіасистем. Однією з ключових особливостей британського інформаційного простору є потужний сектор суспільного мовлення, центральне місце в якому займає BBC. Діяльність корпорації базується на принципах редакційної незалежності, суспільної підзвітності та високих стандартах журналістики. Завдяки міжнародному авторитету BBC World Service британська держава отримує можливість реалізовувати інструменти «м'якої сили» та публічної дипломатії у глобальному масштабі. Саме високий рівень довіри до BBC забезпечує ефективність поширення британських політичних та ціннісних наративів серед міжнародної аудиторії. Важливою рисою британської медіасистеми є наявність чіткої структурної диференціації між якісною пресою та таблоїдами. Якісні видання, зокрема The Times, The Guardian, The Daily Telegraph та Financial Times, орієнтовані переважно на політичну, економічну та інтелектуальну еліту. Саме ці медіа формують аналітичний та концептуальний вимір зовнішньополітичного дискурсу. Натомість таблоїди орієнтуються на масову аудиторію та використовують емоційно насичений стиль подачі інформації.

Внаслідок цього у британському інформаційному просторі одночасно функціонують два рівні зовнішньополітичної комунікації - елітарний та масовий.

Значний вплив на функціонування британських медіа має система регуляторних механізмів. Діяльність телебачення та радіомовлення контролюється регулятором Ofcom, який забезпечує дотримання принципів точності та безсторонності. Разом із тим друкована преса функціонує переважно на засадах саморегуляції. Такий підхід дозволяє поєднати високий рівень свободи слова із захистом національного інформаційного простору. Уряд Великої Британії активно використовує медіа для легітимізації власних зовнішньополітичних рішень, тоді як журналістика виконує функцію суспільного контролю за діяльністю влади. У британській політичній системі важливу роль відіграє система Lobby, яка забезпечує постійний інформаційний обмін між урядом та політичними кореспондентами. Через систему закритих брифінгів, неформальних консультацій та контрольованих витоків інформації уряд отримує можливість формувати інформаційний порядок денний та оцінювати реакцію суспільства на потенційні політичні рішення. У результаті медіа стають не тільки каналом передачі інформації, а й елементом процесу вироблення зовнішньополітичної стратегії. Взаємодія уряду та медіа значною мірою залежить від рівня політичного консенсусу всередині британського істеблішменту. У ситуаціях, коли основні політичні сили підтримують спільний зовнішньополітичний курс, більшість медіа також демонструють схильність до підтримки офіційної позиції держави. Натомість у періоди політичного розколу інформаційний простір стає більш конфліктним, а журналістика починає відігравати значно критичнішу роль.

Медіа мають суттєвий вплив на сприйняття суспільством міжнародних конфліктів, військових кампаній та зовнішньополітичних рішень уряду. При цьому механізми такого впливу базуються не тільки на поширенні інформації, а й на створенні емоційних та ціннісних інтерпретацій міжнародних подій. Було встановлено, що BBC має важливе значення у формуванні суспільної довіри до

зовнішньополітичної інформації. Завдяки репутації відносно нейтрального та професійного мовника BBC забезпечує легітимізацію міжнародних подій через механізм фактологічної достовірності. Якісна преса формує аналітичне та ідеологічне тло зовнішньополітичного дискурсу, тоді як таблоїди забезпечують емоційну мобілізацію масової аудиторії. Аналіз конкретних кейсів підтвердив значний вплив медіа на суспільне сприйняття зовнішньої політики. Зокрема, під час кампанії навколо Brexit британські медіа стали одним із ключових факторів політичної поляризації суспільства. Правоконсервативні видання активно формували євроскептичний дискурс, тоді як ліберальна преса акцентувала увагу на економічних та політичних ризиках виходу з Європейського Союзу. У результаті медіапростір перетворився на головний майданчик боротьби за інтерпретацію майбутнього Великої Британії.

Після початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну у 2022 році більшість британських медіа сформували стійкий проукраїнський консенсус. При цьому різні сегменти медіасистеми використовували різні моделі фреймінгу. BBC акцентувала увагу на журналістиці свідчень та безпосередній присутності кореспондентів у зоні бойових дій. Ліберальна преса концентрувалася на гуманітарних аспектах війни та проблематиці прав людини, тоді як консервативні видання приділяли основну увагу питанням безпеки, військової підтримки та ролі Великої Британії у зміцненні європейської системи безпеки. Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що британські медіа стали одним із важливих чинників формування високого рівня суспільної підтримки України. Саме завдяки постійному медіависвітленню гуманітарних наслідків війни, репортажам із фронту та систематичному висвітленню міжнародної реакції уряд Великої Британії отримав стабільний суспільний мандат на реалізацію масштабної військової, фінансової та дипломатичної підтримки України.

Розвиток соціальних мереж суттєво змінив механізми взаємодії між державою, медіа та суспільством. Державні інституції отримали можливість здійснювати пряме інформування громадян та міжнародної аудиторії без

посередництва традиційних медіа. Разом із тим цифрове середовище створює нові виклики, пов'язані з поширенням дезінформації, інформаційною фрагментацією та посиленням впливу маніпулятивного контенту. У сучасних умовах інформаційна політика дедалі більше інтегрується у сферу національної безпеки. Велика Британія активно використовує інструменти стратегічних комунікацій, цифрової дипломатії та інформаційного протистояння для захисту власних інтересів у міжнародному середовищі. Особливо помітною ця тенденція стала після 2022 року, коли британські державні структури почали активно застосовувати механізми протидії російській дезінформації.

Вплив мас-медіа у Великій Британії проявляється у формуванні суспільної думки, легітимації зовнішньополітичних рішень, конструюванні міжнародних наративів та підтримці міжнародного іміджу держави. Особливість британської моделі полягає у поєднанні незалежного суспільного мовлення, впливової якісної преси, масових таблоїдів та розвинених цифрових комунікацій. Медіа у сучасній Великій Британії є не другорядним елементом політичної системи, а одним із ключових інструментів реалізації державної зовнішньої політики. Їхній вплив поширюється як на внутрішньополітичний рівень, формуючи суспільне ставлення до міжнародних подій, так і на зовнішній рівень, забезпечуючи просування британських політичних та ціннісних наративів у глобальному інформаційному просторі. Це свідчить про те, що в умовах сучасних міжнародних відносин інформаційний ресурс стає одним із визначальних чинників державної сили, а медіа є невід'ємною складовою зовнішньополітичного механізму сучасної демократичної держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Доля Д. Д. *Імперія наративів: як британські медіа ведуть зовнішню політику замість дипломатів*. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, 2026. URL: <https://dif.org.ua/article/imperiya-narativiv-yak-britanski-media-vedut-zovnishnyu-politiku-zamist-diplomativ> (дата звернення: 18.05.2026).
2. Макаренко Є. А. *Міжнародні інформаційні відносини: структура, функції, правові регламентації*. Київ : Центр вільної преси, 2002. 450 с.
3. Манжола В. А., Копійка В. В. *Міжнародні відносини та зовнішня політика*. Київ : Знання, 2010. 520 с.
4. Ожеван М. А. *Глобальні медіа та безпека : монографія*. Київ : НІСД, 2014. 416 с.
5. Почепцов Г. Г. *Стратегічні комунікації: стратегічний порядок денний, порядок денний медіа та порядок денний аудиторії*. Київ : Альтерпрес, 2008. 432 с.
6. A. King, A. Sloman. *The Westminster Lobby Correspondents*. URL: <https://www.politico.eu/podcast/westminster-insider/the-lobby-westminsters-po>

[litical-journalists-andrew-marr-alan-rusbridger-harry-cole-aletha-adu-ali-donne](#)
[lly/](#)(дата звернення: 22.01.2026).

7. About The Guardian – Editorial values. *The Guardian*. URL:
<https://www.theguardian.com/about> (дата звернення: 25.02.2026).

8. About The Times. *The Times*. URL:
<https://www.thetimes.com/static/about-us/> (дата звернення: 27.02.2026).

9. About us / Editorial and commercial stance. *The Daily Telegraph*. URL:
<https://www.telegraph.co.uk/about-us/editorial-and-commercial-guidelines/>
(дата звернення: 11.02.2026).

10. Bank of England. Monetary Policy Reports. URL:
<https://www.bankofengland.co.uk/monetary-policy-report/monetary-policy-report>
(дата звернення: 01.04.2026).

11. BBC. URL: <https://www.bbc.com/>

12. BBC gifts Brexit economists too much credibility. *Infacts*. August 21,
2017. URL:
https://infacts.org/fake_news_posts/bbc-gifts-brexit-economists-much-credibility/
(дата звернення: 01.04.2026).

13. BBC Licence Fee and Funding. URL:
<https://www.bbc.com/aboutthebbc/governance/licencefee>

14. BBC Royal Charter. December 2016. URL:
<https://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/governance/charter> (дата звернення:
14.01.2026).

15. BBC World Service. URL:
https://www.bbc.com/audio/schedules/bbc_world_service

16. Boris Johnson: Send Typhoons to Ukraine so it can finish the job. *The*
Telegraph. February 8, 2023. URL:
<https://www.telegraph.co.uk/news/2022/04/23/must-send-ukraine-weapons-needs-finish-job/>
(дата звернення: 12.04.2026).

17. Britain is first nation to send long-range missiles to Ukraine. *The*
Telegraph. May 11, 2023. URL:

<https://www.telegraph.co.uk/world-news/2023/05/11/britain-send-ukraine-long-range-missiles-storm-shadow/> (дата звернення: 12.04.2026).

18. Britain is sending Ukraine the wrong tanks. *The Telegraph*. January 16, 2023. URL:

<https://www.telegraph.co.uk/news/2023/01/16/britain-sending-ukrainians-wrong-tanks/> (дата звернення: 12.04.2026).

19. Buckingham Palace complains to press regulator IPSO over Queen Brexit story in Sun. *The Independent*. March 9, 2016. URL: <https://www.standard.co.uk/news/uk/buckingham-palace-complains-to-press-regulator-ipso-over-queen-brexit-story-in-sun-a3199726.html> (дата звернення: 01.04.2026).

20. Cabinet Office. *Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy*. London : HM Government, 2021. 114 p.

21. Channel 4 News. URL: <https://www.channel4.com/news/>

22. Chatham House. Research and Analysis Reports on UK Foreign Policy. URL: <https://www.chathamhouse.org/>

23. Clive Myrie: The Ukrainians I met are not about to give up. *BBC*. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-60653966> (дата звернення: 18.04.2026).

24. Cull N. *Public Diplomacy: Foundations for Global Engagement in the Digital Age*. Cambridge : Polity Press, 2019. 296 p.

25. Curran J., Seaton J. *Power Without Responsibility: Press, Broadcasting and the Internet in Britain*. 8th ed. London : Routledge, 2018. 456 p.

26. Daddow O. GlobalBritain™: the discursive construction of Britain's post-Brexit world role. *Global Affairs*. 2019. Vol. 5, Issue 1. P. 5–22.

27. Daily Express. URL: <https://www.express.co.uk>

28. Daily Mail. URL: <https://www.dailymail.co.uk>

29. Daily Mail's 'Enemies of the People' front page receives more than 1,000 complaints to IPSO. *The Independent*. November 10, 2016. URL:

- <https://www.independent.co.uk/news/media/daily-mail-nazi-propaganda-front-page-ipsa-complaints-brexiteu-enemies-of-the-people-a7409836.html> (дата звернення: 01.04.2026).
30. Daily Mirror. URL: <https://www.mirror.co.uk>
31. Defence and Security Media Advisory Committee. About the system. URL: <https://www.dsma.uk/about/> (дата звернення: 21.03.2026).
32. Defence Command Paper 2023: Defence's response to a more contested and volatile world. UK Ministry of Defence. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/defence-command-paper-2023-defences-response-to-a-more-contested-and-volatile-world> (дата звернення: 07.03.2026).
33. Entman R. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*. 1993. Vol. 43, № 4. P. 51–58.
34. European defence initiative could still save Ukraine. *The Telegraph*. October 08, 2025. URL: <https://www.telegraph.co.uk/news/2025/10/08/european-defence-initiative-could-still-save-ukraine/> (дата звернення: 12.04.2026).
35. Financial Times. URL: <https://www.ft.com>
36. Foreign, Commonwealth & Development Office. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/foreign-commonwealth-development-office>
37. Global Britain: One year on. *Chatham House*. March 29, 2022. URL: <https://www.chathamhouse.org/events/all/members-event/global-britain-one-year> (дата звернення: 12.04.2026).
38. Government Communication Service. Modern Communications Operating Model 3.0. June 27 2023. URL: [modern-communications-operating-model-3-0](https://www.gov.uk/government/publications/modern-communications-operating-model-3-0) (дата звернення: 12.02.2026).
39. Hallin D. C., Mancini P. *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 342 p.

40. Hendopolis. Enemies of the people. *X (Twitter)*. November 4, 2016. URL: <https://x.com/hendopolis/status/794305335158853634>
41. Herman E., Chomsky N. *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. New York : Pantheon Books, 1988. 412 p.
42. Hermilania H. The Power of Framing: Examining BBC's Representation of the Ukraine War in March 2022. *Anaphora: Journal of Language, Literary, and Cultural Studies*. 2025.
43. Hjarvard S. The Mediatization of Society: A Theory of the Media as Agents of Social and Cultural Change. *Nordicom Review*. 2008. Vol. 29. № 2. P. 105–134.
44. Hobolt S. B. The Brexit vote: a divided nation, a divided continent. *Journal of European Public Policy*. 2016.
45. Homes for Ukraine scheme criticism. *The Guardian*. March 27 2022. URL: <https://www.theguardian.com/world/2022/mar/27/false-hope-refugee-charity-attacks-uks-homes-for-ukraine-scheme>(дата звернення: 12.04.2026).
46. In show of support, British PM meets Ukraine's Zelenskiy in Kyiv. *Reuters*. April 10 2022. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/ukraine-president-zelenskiy-meets-british-pm-johnson-kyiv-ukrainian-official-2022-04-09/> (дата звернення: 07.03.2026).
47. Integrated Review Refresh 2023: Responding to a more contested and volatile world. GOV.UK. Cabinet Office. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/integrated-review-refresh-2023-responding-to-a-more-contested-and-volatile-world> (дата звернення: 07.03.2026).
48. International Monetary Fund (IMF). United Kingdom country reports. URL: <https://www.imf.org/en/countries/gbr>(дата звернення: 01.04.2026).
49. IPSO Editors' Code of Practice. URL: <https://www.ipso.co.uk/editors-code-of-practice> (дата звернення: 30.03.2026).

50. ITV News. URL: <https://www.itv.com/news>
51. Jackson D., Thorsen E., Wring D. EU referendum coverage and the “Project Fear” framing in UK media. *The British Journal of Politics and International Relations*. 2017.
52. Jackson R., Lilleker D. Micro-politics, political communication and kite-flying in government strategy. *Political Studies Review*. 2007.
53. Jeremy Bowen. Ukraine war student-turned-soldier: 'Friends die in your arms'. *BBC News*. May 30, 2022. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-61624557> (дата звернення: 22.05.2026).
54. Johnson B. My vision for a bold, thriving Britain enabled by Brexit. *The Telegraph*. 2017. URL: <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/09/15/boris-johnson-vision-bold-thriving-britain-enabled-brexit/> (дата звернення: 01.04.2026).
55. Keep Calm and Carry On (Differently): NATO and CSDP after Brexit. *Global Policy Journal*. URL: <https://www.globalpolicyjournal.com/articles/conflict-and-security/keep-calm-and-carry-differently-nato-and-csdp-after-brexit> (дата звернення: 12.04.2026).
56. Kizilova K., Norris P. “Rally around the flag” effects in the Russian–Ukrainian war. *European Political Science*. 2024. Vol. 23. P. 234–250.
57. Kremlin plan to install pro-Russian leadership in Ukraine exposed. *GOV.UK*. January 22, 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/news/kremlin-plan-to-install-pro-russian-leadership-in-ukraine-exposed> (дата звернення: 12.04.2026).
58. Liu Z. News framing of the 2014–15 Ukraine conflict by the BBC and RT. *Vol. 86, Issue 4*. P. 277–306.
59. London School of Economics and Political Science. Media and Communications Research. URL: <https://www.lse.ac.uk/>
60. Mariupol mayor says siege has killed more than 10,000 civilians. *The Guardian*. April 12, 2022. URL:

<https://www.theguardian.com/world/2022/apr/12/mariupol-mayor-says-siege-has-killed-more-than-10000-civilians>(дата звернення: 11.03.2026).

61. McCombs M., Shaw D. The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*. 1972. Vol. 36, № 2. P. 176–187.
62. Merlijn van Hulst, Metze T., Dewulf A., de Vries J., van Bommel S., van Ostaïjen M. Discourse, framing and narrative: three ways of doing critical, interpretive policy analysis. *Critical Policy Studies*. 2024. Vol. 18, No. 1. P. 74–96.
63. Ministry of Defence [@DefenceHQ]. *X (Twitter)*. URL: <https://x.com/DefenceHQ> (дата звернення: 12.04.2026).
64. Miskimmon A., O'Loughlin B., Roselle L. *Strategic Narratives: Communication Power and the New World Order*. New York : Routledge, 2013. 240 p.
65. NatCen Social Research. British Social Attitudes Survey 2025. URL: <https://www.natcen.ac.uk> (дата звернення: 03.04.2026).
66. New measures to support Ukrainians. *GOV.UK*. March 10, 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/news/new-measures-to-support-ukrainians> (дата звернення: 12.04.2026).
67. Noelle-Neumann E. *The Spiral of Silence: Public Opinion – Our Social Skin*. 2nd ed. Chicago : University of Chicago Press, 1993. 280 p.
68. Nye J. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York : Public Affairs, 2004. 191 p.
69. O’Heffernan P. *Mass Media and American Foreign Policy: Power and Elite Roles*. New York : Praeger, 1991. 262 p.
70. Official Secrets Act 1989. *United Kingdom Government*. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/6/contents> (дата звернення: 18.02.2026).
71. Ofcom. URL: <https://www.ofcom.org.uk>
72. Ofcom revokes RT’s licence to broadcast in the UK. March 18, 2022. URL:

- <https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-standards/ofcom-revokes-rt-broadcast-licence> (дата звернення: 21.02.2026).
73. Orla Guerin. Ukraine war: One shell that destroyed a family. *BBC News*. March 15 2022. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-61009115> (дата звернення: 18.04.2026).
74. Partygate: A timeline of the lockdown gatherings. *BBC News*. March 21, 2023. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-59952395> (дата звернення: 07.03.2026).
75. PM in Kyiv: UK increases military aid to £2.5bn and signs historic agreement. *GOV.UK*. January 12, 2024. URL: <https://www.gov.uk/government/news/pm-in-kyiv-uk-support-will-not-falter> (дата звернення: 07.03.2026).
76. Portland. The Soft Power 30: A Global Ranking of Soft Power. URL: <https://softpower30.com/>
77. Queen Backs Brexit. *The Sun*. March 8, 2016. URL: <https://www.thesun.co.uk/news/1078504/revealed-queen-backs-brexit-as-alleged-eu-bust-up-with-ex-deputy-pm-emerges/> (дата звернення: 01.04.2026).
78. RESIST 2 Counter-disinformation toolkit. *UK Government Communication Service*. URL: <https://www.communications.gov.uk/wp-content/uploads/2021/11/RESIST-2-counter-disinformation-toolkit.pdf>(дата звернення: 26.02.2026).
79. Revealed: 50 million Facebook profiles harvested for Cambridge Analytica in major data breach. *The Guardian*. March 17, 2018. URL: <https://www.theguardian.com/news/2018/mar/17/cambridge-analytica-facebook-influence-us-election> (дата звернення: 11.03.2026).
80. Reuters. URL: <https://www.reuters.com/>
81. Rishi Sunak meets Volodymyr Zelensky in surprise Kyiv visit. *The Guardian*. November 19, 2022. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2022/nov/19/rishi-sunak-meets-volodymyr-zelenskiy-in-surprise-visit-to-ukraine> (дата звернення: 07.03.2026).

82. Robinson P. *The CNN Effect: The Myth of News, Foreign Policy and Intervention*. London : Routledge, 2002. 176 p.
83. Robinson P. The CNN Effect Reconsidered. *Critical Studies in Media Communication*. 2005. Vol. 22. № 4. P. 344–349.
84. Russia strikes Ukraine's energy infrastructure in massive wave of attacks. *The Guardian*. November 15, 2022. URL: <https://www.theguardian.com/world/2022/nov/15/russia-strikes-ukraine-energy-infrastructure-in-massive-wave-of-attacks> (дата звернення: 11.03.2026).
85. Simpson K., Startin N. Tabloid Tales: How the British Tabloid Press Shaped the Brexit Vote. *JCMS: Journal of Common Market Studies*. 2023. Vol. 61, Issue 2. P. 302–322
86. Sir Keir Starmer: We must be ready to do our bit for Ukraine. *The Telegraph*. February 16, 2025. URL: <https://www.telegraph.co.uk/politics/2025/02/16/sir-keir-starmer-british-troops-ukraine/> (дата звернення: 07.03.2026).
87. Sky News. URL: <https://news.sky.com/>
88. Taylor P. M. *British Propaganda in the Twentieth Century: Selling the Image*. Edinburgh : Edinburgh University Press, 1999. 272 p.
89. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/>
90. The Sun. URL: <https://www.thesun.co.uk/>
91. The Telegraph. URL: <https://www.telegraph.co.uk>
92. The Times. URL: <https://www.thetimes.com/>
93. Tony Blair. Iraq dossier controversy. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/event/Iraq-War/Iraq-and-weapons-of-mass-destruction/> (дата звернення: 26.01.2026).
94. Turner G. *British Cultural Studies: An Introduction*. 3rd ed. London : Routledge, 2002. 256 p.
95. £350m Brexit claim was 'too low', says Boris Johnson. *BBC News*. January 16, 2018. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-42698981> (дата звернення: 11.03.2026).

96. Ukraine: Inside the spies' attempts to stop the war. *BBC News*. April 9, 2022. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-61044063> (дата звернення: 12.04.2026).
97. Ukraine invasion: False claims the war is a hoax go viral. *BBC News*. March 7, 2022. URL: <https://www.bbc.com/news/60589965> (дата звернення: 11.03.2026).
98. Ukrainian troops arrive in UK for British Army training to help fight Russia. *The Telegraph*. July 9, 2022. URL: <https://www.theguardian.com/world/2022/jul/09/ukrainian-soldiers-arrive-uk-training-british-forces> (дата звернення: 12.04.2026).
99. UK Government. Online Media Literacy Strategy. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/online-media-literacy-strategy> (дата звернення: 08.04.2026).
100. UK Statistics Authority statement on the use of official statistics on contributions to the European Union. *UK Statistics Authority*. May 27, 2016. URL: <https://uksa.statisticsauthority.gov.uk/news/uk-statistics-authority-statement-on-the-use-of-official-statistics-on-contributions-to-the-european-union/> (дата звернення: 11.03.2026).
101. UK will match record Ukraine support in 2023. *UK Government*. September 20, 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-will-match-record-ukraine-support-in-2023> (дата звернення: 07.03.2026).
102. Vote Leave donations: the dark ads, the mystery 'letter' – and Brexit's online guru. *The Guardian*. November 25, 2017. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2017/nov/25/vote-leave-dominic-cummings-online-guru-mystery-letter-dark-ads> (дата звернення: 31.03.2026).
103. We need to define what 'Global Britain' means in practice – and fast. *The Times*. URL:

<https://www.thetimes.com/uk/politics/article/we-need-to-define-what-global-britain-means-in-practice-and-fast-hgg3dgm7d> (дата звернення: 01.04.2026).

104. 'We will survive': Ukrainians brace for freezing winter without power. *The Guardian*. November 24, 2022. URL: <https://www.theguardian.com/world/2022/nov/24/we-will-survive-ukrainians-brace-for-freezing-winter-without-power> (дата звернення: 11.03.2026).

105. Zollmann F. A war foretold: How Western mainstream news media omitted NATO eastward expansion as a contributing factor to Russia's 2022 invasion of the Ukraine. *Media, War & Conflict*. 2023. Vol. 17, Issue 3. P. 373–392.